

การใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร

ภายหลังการรู้หนังสือของผู้รู้หนังสือใหม่

นางสาว ศิราณี อนุศิลป์ชาญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

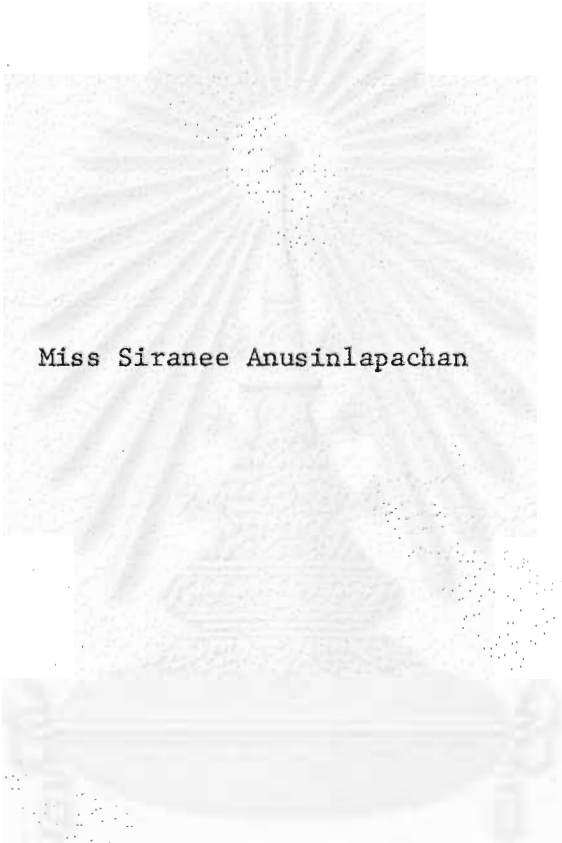
ISBN 974-568-882-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014092

112 415 100

MEDIA USE AND PERCEIVED UTILITY OF MEDIA AFTER NEO-LITERACY

Miss Siranee Anusinlapachan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-568-882-7

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ศิราณี อนุศิลป์ชาญ : การใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร ภายหลังจาก
รู้หนังสือของผู้รู้หนังสือใหม่ (MEDIA USE AND PERCEIVED UTILITY OF MEDIA AFTER
NEO-LITERACY) อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 107 หน้า

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาการใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารภายหลังจากรู้
หนังสือของผู้รู้หนังสือใหม่ของผู้ร่วมโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือจังหวัดพิจิตร โดยใช้วิธีวิจัยเชิง
สำรวจ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ร่วมโครงการ 2 ระยะ คือ ก่อนการรู้หนังสือเมื่อเดือนมีนาคม 2528
และเมื่อเป็นผู้รู้หนังสือใหม่แล้วเมื่อเดือนมกราคม 2530 ผลจากการศึกษาพบว่า

การรู้หนังสือของผู้รู้หนังสือใหม่ มีความสัมพันธ์กับการเพิ่มปริมาณการใช้วิทยุ โทรทัศน์
หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง นิตยสาร หนังสือวิชาการ เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพยนตร์ ป้าย
ประกาศของทางราชการ แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า และเอกสารจากหน่วยราชการ

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบุคคลกับการใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารนั้น
พบว่า เพศชาย มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงการใช้สื่อ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน ป้ายประกาศของทาง
ราชการมากกว่าเพศหญิง ผู้มีอายุน้อยจะเปลี่ยนแปลงการใช้สื่อภาพยนตร์ หอกระจายข่าว นิตยสาร
มากกว่าผู้มีอายุค่อนข้างสูง แต่ผู้มีอายุค่อนข้างสูงจะเพิ่มการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารบ้าน เมือง-
การปกครองมากกว่าผู้มีอายุน้อย และผู้มีรายได้สูงจะเปลี่ยนแปลงการใช้สื่อ นิตยสาร หนังสือวิชาการ
เทปบันทึกเสียง และเทปบันทึกภาพมากกว่าผู้มีรายได้น้อย

สำหรับการใช้สื่อแต่ละประเภทนั้น มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร
ดังนี้ การเพิ่มการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมืองการปกครอง มีความสัมพันธ์กับการ
เปลี่ยนแปลงการใช้สื่อป้ายประกาศของทางราชการ, การเพิ่มการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร
เน้นการพัฒนาอาชีพมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อหนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง หนังสือวิชาการ ภาพยนตร์ หอกระจาย
ข่าว และแผ่นปลิวโฆษณาสินค้า, การเพิ่มการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร เน้นสาธารณสุขมูลฐาน
มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง นิตยสาร หอกระจายข่าว แผ่นปลิวโฆษณา
สินค้า และการเพิ่มการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านบันเทิงมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อหนังสือ
พิมพ์ฝ่าผนัง

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์.....
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ.....
ปีการศึกษา 2530.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
.....

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

SIRANEE ANUSINLAPACHAN : MEDIA USE AND PERCEIVED UTILITY OF MEDIA AFTER NEO-LITERACY. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. UBOL BENJARONGKIT, 107 PP.

The study of Media Use and Perceived Utility of Media after Neo-literacy is a survey using local people questionnaire form to collect data. Respondents were who participated the National Literacy Campaign Project in Pichit. The survey was divided in to two phases. The first was done in March 1986. The second was conducted in January 1988. That was after the participants had already passed the literacy standard test. The result of this study are as follows.

The analysis shows that literacy is related to the increased use of radio, TV., newspaper, wall newspaper, magazine, academic book, Tape cassette, Video cassettes, film, bill board, government announcement, advertising leaflet and government pamphlet.

Analysis of relationship between personal factors and media use and perceived utility of media, male participants tend to use of increase the TV., newspapers and government announcement more than female participants. Younger participants use films, village information center and magazine more than elder participants. In addition, elder literated perceived the utility of political information better than the Youngsters. Higher income group tends to increase the use of magazine, text book, tape cassettes and video cassettes more than the lower income group.

The analysis of relationship between media use and perception of media's utility. For instance, government announcement is suitable for perception on political information, while wall newspaper, text book, film, village information center and advertising leaflet are the most effective media for transferring information on vocational development. In addition, after neo-literacy, the perception of primary health care information will be well perceived through radio, newspaper, wall newspaper, magazine and advertising leaflet, and people perception on entertainment is related to wall newspaper.

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต *Sirane Anusinlapachan*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Ubol Benjarongkit*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณา ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยด้วยดี ตลอดจน ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ ที่กรุณาให้คำแนะนำด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

นอกจากนี้ขอขอบคุณ อาจารย์สงคราม สุคนธ์ทรัพย์ เป็นอย่างยิ่งที่ให้ความ อนุเคราะห์ด้านคอมพิวเตอร์และ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนการวิจัยบางส่วนจากทุนอุดหนุน การวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านซึ่งมิได้กล่าวนามที่ให้ความช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
นิยามศัพท์	5
ปัญหาในการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	7
ข้อจำกัดในการวิจัย	8
ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ทฤษฎีการเรียนรู้	10
ทฤษฎีสื่อสารมวลชน	11
3 วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	16
ประชากร	16
กลุ่มตัวอย่าง	16
การเก็บรวบรวมข้อมูล	18
การสร้างแบบสัมภาษณ์และการทดสอบแบบสัมภาษณ์	18
ความเชื่อถือได้	19

	หน้า
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	20
วิธีการวัดตัวแปร	21
การวิเคราะห์ข้อมูล	23
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	24
ข้อมูลเบื้องต้น	
การทดสอบสมมติฐาน	38
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล เสนอแนะ	61
สรุปผลการวิจัย	61
อภิปรายผลที่ได้จากการศึกษา	65
ข้อ เสนอแนะ	68
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	74
ก. แผนที่แสดงขอบ เขตจังหวัดคิรติจักร	75
ข. แบบสัมภาษณ์	76
ค. ตัวอย่างแบบทดสอบผู้ผ่าน โครงการรณรงค์ เพื่อการรู้หนังสือ แห่งชาติ	92
ประวัติผู้วิจัย	101

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญัตราสารประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	อายุและจำนวนของกลุ่ม เป้าหมาย	24
2	เพศของกลุ่มตัวอย่าง	25
3	รายได้ของผู้รู้หนังสือใหม่	26
4	เปรียบเทียบแสดงปริมาณของสื่อแต่ละประเภทที่มีอยู่ในชุมชน ในช่วงระยะก่อนการรู้หนังสือและภายหลังที่ไ เป็นผู้รู้หนังสือแล้ว	27
5	เปรียบเทียบปริมาณผู้ใช้สื่อแต่ละประเภท เพื่อ เปิดรับข่าวสาร ด้านการเมือง - การปกครอง ในช่วงระยะก่อนการรู้หนังสือ และ เมื่อเป็นผู้รู้หนังสือใหม่	29
6	เปรียบเทียบปริมาณผู้ใช้สื่อ เพื่อ เปิดรับข่าวสารด้านการพัฒนา อาชีพในช่วงก่อนการรู้หนังสือและ เมื่อเป็นผู้รู้หนังสือแล้ว ...	31
7	เปรียบเทียบปริมาณผู้ใช้สื่อแต่ละประเภท เพื่อ เปิดรับข่าวสาร ด้านสาธารณสุขมูลฐานในช่วงก่อนการรู้หนังสือและ เมื่อ เป็นผู้รู้หนังสือใหม่	33
8	เปรียบเทียบปริมาณผู้ใช้สื่อแต่ละประเภท เพื่อ เปิดรับข่าวสาร ด้านการบันเทิงในช่วงระยะก่อนการรู้หนังสือและ เมื่อ เป็นผู้รู้ หนังสือใหม่	35
9	เปรียบเทียบปริมาณผู้ใช้สื่อแต่ละประเภท เพื่อ เปิดรับข่าวสาร ด้านความรู้ทั่วไปในช่วงระยะยังไม่รู้หนังสือและ เมื่อ เป็นผู้รู้ หนังสือใหม่	37
10	เปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณการใช้สื่อแต่ละประเภท ระหว่างช่วงระยะก่อนการรู้หนังสือกับช่วงระยะ เมื่อรู้หนังสือ แล้ว	39

11	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการ เปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อแต่ละประเภทภายหลังการรู้หนังสือแล้ว	41
12	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างอายุการ เปลี่ยนแปลง ในการใช้สื่อแต่ละประเภทภายหลังการรู้หนังสือแล้ว	42
13	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการ เปลี่ยนแปลง ในการใช้สื่อแต่ละประเภทภายหลังการรู้หนังสือแล้ว	43
14	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบุคคลกับการ เปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารภายหลังการรู้หนังสือ.	44
15	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความ เปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อวิทยุกับความ เปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการ เมืองการปกครอง, การพัฒนาอาชีพ, การสาธารณสุขมูลฐาน, ด้านความรู้ทั่วไป และด้านการบันเทิง	47
16	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการ เปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อโทรทัศน์กับการ เปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการ เมืองการปกครอง, การพัฒนาอาชีพ การสาธารณสุขมูลฐาน ด้านความรู้ทั่วไป และด้านการบันเทิง	48
17	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความ เปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อหนังสือพิมพ์รายวันกับความ เปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการ เมืองการปกครอง, การพัฒนาอาชีพ, การสาธารณสุขมูลฐาน, ด้านความรู้ทั่วไป และด้านการบันเทิง	49

18	<p>แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อหนังสือ-พิมพ์ผาผนังกับความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมืองการปกครอง, การพัฒนาอาชีพ, การสาธารณสุขมูลฐาน, ด้านความรู้ทั่วไป และด้านการบันเทิง</p>	30
19	<p>แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อหนังสือวิชาการกับความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมืองการปกครอง, การพัฒนาอาชีพ, การสาธารณสุขมูลฐาน, ด้านความรู้ทั่วไป และด้านการบันเทิง</p>	51
20	<p>แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อนิตยสารกับความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมืองการปกครอง, การพัฒนาอาชีพ, การสาธารณสุขมูลฐาน, ด้านความรู้ทั่วไป และด้านการบันเทิง ..</p>	52
21	<p>แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อเทปบันทึกเสียงกับความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมืองการปกครอง, การพัฒนาอาชีพ, การสาธารณสุขมูลฐาน, ด้านความรู้ทั่วไป และด้านการบันเทิง</p>	53
22	<p>แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อเทปบันทึกภาพกับความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมืองการปกครอง, การพัฒนาอาชีพ, การสาธารณสุขมูลฐาน, ด้านความรู้ทั่วไป และด้านการบันเทิง</p>	54

23	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความ เปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อ ป้ายประกาศของทางราชการกับความ เปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับการ การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการ เมืองการ ปกครอง, การพัฒนาอาชีพ, การสาธารณสุขมูลฐาน, ด้านความรู้ทั่วไป และด้านการบันเทิง	55
24	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความ เปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อ ภาพยนตร์กับความ เปลี่ยนแปลงกับการรับรู้ในสาระ ประโยชน์ของข่าวสารด้านการ เมืองการปกครอง, การ พัฒนาอาชีพ, การสาธารณสุขมูลฐาน, ด้านความรู้ทั่วไป และด้านการบันเทิง	56
25	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความ เปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อ หอกระจายข่าวกับความ เปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับการรับรู้ใน สาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการ เมืองการปกครอง, การพัฒนาอาชีพ, การสาธารณสุขมูลฐาน, ด้านความรู้ทั่วไป และด้านการบันเทิง	57
26	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความ เปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อ แผ่นปลิว โฆษณาสินค้ากับความ เปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับการรับรู้ ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการ เมืองการปกครอง, การพัฒนาอาชีพ, การสาธารณสุขมูลฐาน, ด้านความรู้ทั่วไป และด้านการบันเทิง	58
27	แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความ เปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อ เอกสารจากหน่วยงานราชการกับความ เปลี่ยนแปลงการ รับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการ เมืองการ ปกครอง, การพัฒนาอาชีพ, การสาธารณสุขมูลฐาน, ด้านความรู้ทั่วไป และด้านการบันเทิง	59

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เจตนารมณ์ของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 5 (2525 - 2529) ในด้านการแก้ไขการไม่รู้หนังสือ ได้มุ่งเน้นที่จะลดอัตราผู้ไม่รู้หนังสือจากร้อยละ 14.5 ให้เหลือ 10.5 หรือประมาณ 1,500,000 คน ภายในปี 2529 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2517 : 13) โดยกระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้กรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้ดำเนินงาน โดยมีหลักการว่า การไม่รู้หนังสือเป็นปัญหาของชาติที่ประชาชนทุกคนมีส่วนช่วยรับผิดชอบและมีหน้าที่ที่จะต้องช่วยกันส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดหาแบบเรียน จัดมวิธีการทดสอบและพัฒนาาระบบข่าวสารข้อมูล เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากการรู้หนังสือและป้องกันการลืมหนังสือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2528 : 7) จากหลักการดังกล่าว กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้จัดโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติขึ้นในปี 2526 โดยเริ่มสำรวจจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือ จำแนกเป็นอายุ อาชีพ ที่อยู่ แล้วจึงดำเนินการให้มีการเรียนการสอนขึ้น ทั้งนี้การเรียนการสอนตามโครงการรณรงค์นี้ไม่มีรูปแบบ วิธีการหรือระยะเวลาที่กำหนดตายตัว ให้ขึ้นอยู่กับความถนัด ความสามารถ ความพร้อม และคุณลักษณะของผู้เรียนและผู้สอน เพราะทั้งผู้เรียนและผู้สอนอาจมีวัยและพื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สอน กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดพิมพ์แบบเรียนเพื่อใช้ในการรณรงค์ฯ ให้ผู้เรียนเลือกได้ 2 เล่ม แบบเรียนนี้จะแจกให้กับผู้เรียนทุกคนที่มีอาสาสมัครสอนแล้ว เมื่อมีการเรียนการสอนไประยะหนึ่ง เมื่อผู้เรียนและผู้สอนต่างก็มีความมั่นใจว่ารู้หนังสือแล้ว จะดำเนินการทดสอบที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดทำขึ้น โดยมอบหมายให้โรงเรียนประถมศึกษาในท้องถิ่นที่มีผู้เรียนผู้สอนอยู่ใกล้ และอยู่ในบัญชีรับผิดชอบ เป็นผู้ทำการทดสอบ โดยกำหนดเกณฑ์การรู้หนังสือทั้งการอ่านและการเรียน ผู้สอบจะต้องได้คะแนนจากแบบทดสอบอ่านและเขียนอย่างละไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 จากการดำเนินงานการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติตั้งแต่ปี 2527 ถึงปัจจุบัน (ถึงประมาณ 2529) สามารถแสดงจำนวนผู้รู้หนังสือในเขตจังหวัดภาคเหนือ โดยสามารถผ่านเกณฑ์การทดสอบของกรมการศึกษานอกโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 36,804 คน โดยแบ่งตามพื้นที่เป้าหมายได้ดังตารางต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2529)

โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ

จังหวัดที่ดำเนินการปีงบประมาณ 2528 ผลงานถึงวันที่ 15 กันยายน 2529

ที่	จังหวัด	จำนวนผู้ไม่รู้หนังสืออายุ 14-50 ปี	การเรียนการสอน			ได้ใบรับรอง เป็นผู้รู้หนังสือแล้ว		หมายเหตุ
			ผู้เข้ารับบริการ		อาสาสมัคร	จำนวน	ร้อยละ	
			จำนวน	ร้อยละ				
	<u>ภาคเหนือ</u>							
1	พิจิตร	7179	7179	100.00	6141	7179	100.00	ปลอดผู้ไม่รู้หนังสือตามบัญชีรายชื่อ
2	สุโขทัย	9920	5561	56.06	3537	4926	49.66	
3	พะเยา	17435	16043	92.02	5191	7004	40.17	
4	แพร่	11115	10531	94.75	5928	2489	22.39	
5	เชียงใหม่	44971	32535	72.51	15998	9260	20.64	
6	อุดรธานี	4126	4126	100.00	2382	473	11.46	
7	พิษณุโลก	13755	10342	75.19	6882	1280	9.31	
8	ตาก	14530	5378	37.01	3138	1206	8.30	
9	ลำปาง	25840	21383	82.75	14124	1968	7.62	
10	ลำพูน	13468	6910	51.31	6849	622	4.62	
11	แม่ฮ่องสอน	29586	3386	11.44	2417	397	1.34	

หลังจากเดือนกันยายนปี 2529 มีผู้รู้หนังสือใหม่ (Neo literate) เกิดขึ้นในสังคมชนบทเป็นจำนวนมากพอสมควร จึงนับว่าผู้รู้หนังสือใหม่เป็นบุคคลกลุ่มใหม่ในสังคมที่มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ความก้าวหน้า และวิทยาการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมของพวกเขา เป็นผู้ที่มีโอกาสได้รับรู้ความเคลื่อนไหวของสังคม เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข (กันยา เอกวานิช 2527 : 1) และนอกจากนี้การรู้หนังสือใหม่ยังเป็นรากฐานที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองด้วย (บุญสม นาวานูเคราะห์ 2515 : 153) จากความสำคัญของการอ่านออกเขียนได้นี้ Nyerre (อ้างถึงในกรมการศึกษานอกโรงเรียน 2529 : 38) ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาจะใช้ประสบการณ์ส่วนตัวร่วมกับความรู้ที่ได้รับจากการศึกษากระทำกิจกรรมทางสังคมขึ้นมา บุคคลที่ได้รับการศึกษาจะเริ่มเรียนรู้ว่าเขาอยากจะทำอะไร หรืออยากจะเป็นอะไร และจะช่วยให้เขาเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้มากขึ้นซึ่งชีวิตภายหลังการรู้หนังสือนี้ ผู้รู้หนังสือใหม่จะมีโอกาสได้รับการสื่อสาร หรือมีวิธีการแสวงหาข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อนำข้อมูลนั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้สนับสนุนให้ผู้รู้หนังสือได้มีโอกาสได้รับข่าวสารข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต (วิระบุตธ วิเชียรโชติ 2526 : เอกสารอัดสำเนา) เช่น คำเนินโครงการบริจาคหนังสือสู่ชนบท โครงการข่าวสารข้อมูลโครงการที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดเคลื่อนที่ ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอและจังหวัด การจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา รายการวิทยุโรงเรียน รายการเพื่อการศึกษาประชาชน การบริการข่าวสารข้อมูล โดยเฉพาะข่าวสารข้อมูลด้านเอกสารสิ่งพิมพ์นี้ถือว่าเป็นการให้ข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์เพื่อนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจแก่ประชาชนในชนบท (ถนิต ม่วงมณี 2527 : 97-98) และนอกจากนี้ยังมีข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อมวลชนทั่วไปในสังคมของเขา หากจะพิจารณาแล้วข่าวสารที่แพร่กระจายจากหน่วยงานราชการอื่น ๆ ในรูปของการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ หรือการเสนอข่าวสารความรู้ของสื่อมวลชนทั่ว ๆ ไป ในชนบทนี้ เป็นการให้ข่าวสารข้อมูลในลักษณะการไหลของข่าวสาร (Flow of information) จึงเป็นหน้าที่ของผู้รับสารจะพิจารณาเลือกรับข่าวสารที่คาดว่าจะ เป็นประโยชน์ต่อตนเองลักษณะการเลือกรับข่าวสารจากสื่อ เช่นนี้เป็นการเจาะจงเลือกรับตามความสนใจของพวกเขา และพวกเขาเรียนรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารนั้น ๆ ว่าสามารถจะนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ (Perceived Utility) การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาผู้รับสารซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อการศึกษาเชิงนิเทศศาสตร์พัฒนาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาตัวผู้รับสารที่เป็นกลุ่มผู้รู้หนังสือใหม่ เพราะบุคคลกลุ่มนี้มีปัจจัยในเรื่องของการอ่านออกเขียนได้ที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจให้สนใจที่จะแสวงหาความรู้จากข่าวสารทางสื่อมวลชนมากขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นการใช้สื่อและเลือกรับเนื้อหาของข่าวสารจึงเป็นการเจาะจง

เลือกใช้ตามความ เข้าใจในสาระประโยชน์ว่าข่าวสารใดจะ เหมาะแก่การนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ ในการดำรงชีวิตของพวกเขาหรือไม่ ซึ่งลักษณะการพัฒนา เช่นนี้มีสาเหตุ เนื่องจาก

1. การอ่านออก เขียนได้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่แทรก เข้ามา เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะแสวงหาข่าวสารข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมของเขามากขึ้น
2. ผู้รู้หนังสือใหม่มีอายุอยู่ในระหว่าง 14-50 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีความ เข้าใจตนเอง (Self concept) ในอันที่จะพาดตนเองไปสู่โลกภายนอก เข้าใจในโลก ยอมรับนับถือตนเอง รู้ว่าตนเองควร เป็นอะไร หรือน่าจะเป็นอะไร เห็นคุณค่าของตนเอง ซึ่งความ เข้าใจด้านส่วนตัว และด้านสังคมนี้ ส่งเสริมให้เกิดการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ และแสวงหาการเปลี่ยนแปลง และเกิดการรับรู้หรือความ เข้าใจที่ดีด้วย (สุนทร โคตรบรรเทา 2525 : 9-10) ประกอบกับ พวกเขายังมีภาระที่จะรับผิดชอบในฐานะที่เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือ เป็นกำลังแรงงานที่สำคัญของ ครอบครัว ดังนั้นการ เลือกใช้สื่อและการแสวงหาข่าวสารจึง เป็นการ เจาะจง เลือกใช้และ เลือก รับ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของเขาได้

จากความคิดเบื้องต้นนี้เป็นแนวความคิดที่ว่า การ เลือกใช้สื่อของผู้รู้หนังสือใหม่ เป็น การศึกษาวิเคราะห์ผู้รับสาร (Audience Analysis) ในแง่ของการ เลือกใช้สื่อและการรับรู้ ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร ซึ่งตั้งอยู่บนข้อตกลงพื้นฐานว่า ผู้รับสารคือกลุ่มผู้รู้หนังสือใหม่ (Neo-literate) ที่มีการอ่านออกเขียนได้ เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะแสวงหาข่าวสารข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ และความสนใจที่จะแสวงหาข่าวสารนี้มีผลมาจากการ ได้พัฒนาทางการ เรียนรู้ ดังนั้นกลุ่มผู้รู้หนังสือใหม่จึงมีการ เลือกใช้สื่อ (Media use) ที่มีอยู่ในสังคมของเขาแพร่ หลายขึ้น และสามารถรับรู้ในสาระประโยชน์ที่ได้รับจากสื่อมวลชนนั้นว่า สาระประโยชน์ของ ข่าวสารนั้นมีความสัมพันธ์ต่อ เขาหรือไม่ และ เขาสามารถจะนำไปปรับปรุงใช้ให้ เป็นประโยชน์ต่อ ตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้

ดังนั้นการศึกษาในเรื่องการใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารภาย หลังการรู้หนังสือของผู้รู้หนังสือใหม่ จะช่วยให้ทราบว่า การรู้หนังสือมีส่วนช่วยสนับสนุนการใช้สื่อ หรือไม่ ผู้รู้หนังสือใหม่สนใจใช้สื่อใด และ เลือกรับรู้ในสาระของข่าวสารด้านใดทั้งนี้ เพื่อ ใช้ข้อมูล ดังกล่าวให้ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของประชากรกลุ่มนี้ รวมทั้ง เพื่อ เป็นแนวทางในการ วางแผนให้บริการด้านข่าวสารข้อมูลแก่ผู้รู้หนังสือใหม่ในชนบทให้ได้ประโยชน์สูงสุดและตรงต่อความ สนใจของกลุ่ม เป้าหมายให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่องการใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร
ภายหลังการรู้หนังสือใหม่คือ

1. เพื่อทราบความสัมพันธ์ของปริมาณการใช้สื่อก่อนการรู้หนังสือและภายหลังการรู้หนังสือของผู้รู้หนังสือใหม่
2. เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบุคคลกับการใช้สื่อแต่ละประเภทในช่วงระยะก่อนการรู้หนังสือและภายหลังการรู้หนังสือของผู้รู้หนังสือใหม่
3. เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบุคคลกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารในช่วงก่อนการรู้หนังสือและเมื่อเป็นผู้รู้หนังสือแล้ว
4. เพื่อทราบถึงความแตกต่างที่เกี่ยวกับการรู้ ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ ในช่วงระยะก่อนการรู้หนังสือและภายหลังการรู้หนังสือ

นิยามศัพท์

การใช้สื่อ	หมายถึง ปริมาณการใช้สื่อแต่ละประเภทของบุคคล เพื่อเปิดรับข่าวสารใน เนื้อหาสาระที่เป็น ประโยชน์ต่อตัวบุคคลนั้น ๆ
สื่อ	หมายถึง เครื่องมือที่นำข่าวสารไปสู่ผู้ฟังหรือผู้รับสาร ในการศึกษาครั้งนี้จะมุ่งการศึกษาเพียงเฉพาะ สื่อมวลชนอันได้แก่ - สื่อที่สามารถส่งข่าวสารไปยังผู้รับสารได้ เป็นจำนวนมาก และในเวลาเดียวกัน เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร สารสาร ข่าวสารวิชาการจาก หน่วยงาน วิทยุ-โทรทัศน์ วิดีโอ เทป ไปส เคอร์ แผ่นปลิว เป็นต้น
ผู้รู้หนังสือใหม่	หมายถึง ผู้ที่เข้าศึกษาในโครงการรณรงค์เพื่อการรู้ หนังสือแห่งชาติ มีช่วงอายุระหว่าง 14-50 ปี และสามารถผ่านการทดสอบตาม เกณฑ์ของ

การรับรู้ในสาระประโยชน์
ของข่าวสาร

หมายถึง การรับรู้และมองเห็นประโยชน์ของข่าวสาร
มาก-น้อยตามระดับความ เข้าใจในสาระ
ประโยชน์ของข่าวสารนั้นว่าสามารถนำไป
ประยุกต์ใช้ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของ เขาได้
ทั้งทางด้านพัฒนาอาชีพ สาธารณสุขมูลฐาน
เพิ่มพูนความรู้ที่เหมาะสมตามควรแก่อัตภาพ
อันได้แก่ ความรู้ทางการเมือง-การ
ปกครอง+บันเทิง หรือด้านการติดต่อสื่อสาร
กับบุคคลอื่น ๆ

ปัญหาการวิจัย

1. การรู้หนังสือมีความสัมพันธ์กับการ เลือกใช้สื่อจริงหรือไม่
2. การรู้หนังสือ เป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้รู้หนังสือใหม่ เปิดรับสื่อมากขึ้นจริงหรือไม่
3. ปัจจัยบุคคล เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้รู้หนังสือใหม่มีการ ใช้สื่อมากขึ้นจริงหรือไม่
4. ปัจจัยบุคคล เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้รู้หนังสือใหม่มีการรับรู้ในสาระประโยชน์
ของข่าวสารมากขึ้นจริงหรือไม่
5. การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อในช่วงระยะก่อนการรู้
หนังสือ และภายหลังการรู้หนังสือแล้วแตกต่างกันจริงหรือไม่
6. การใช้สื่อต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นช่วยทำให้ผู้รู้หนังสือใหม่มีการรับรู้ในสาระประโยชน์
ของข่าวสารด้านต่าง ๆ มากขึ้นตามไปด้วยจริงหรือไม่

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษา เรื่องการใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารภายหลังการรู้
หนังสือของผู้รู้หนังสือใหม่ จะทำการศึกษากรณีประชากรใน เขตจังหวัดพิจิตร ซึ่งประกอบด้วย
7 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ทุกอำเภอจะมีจำนวนผู้รู้หนังสือใหม่กระจายระจัดกระจายทั่วไป และการเข้าร่วม
โครงการรณรงค์ เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติจังหวัดพิจิตร เริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่ปี 2528 โดย

ผู้วิจัย เป็นผู้ติดตามพัฒนาโครงการมาตั้งแต่ เริ่มโครงการในฐานะ เป็นบุคลากรของศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัดพิจิตร และทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานในโครงการนี้ด้วย การศึกษาค้นคว้า
ศึกษาเพื่อให้ทราบว่า ผู้รู้หนังสือใหม่สนใจใช้สื่อประเภทใด และการรับรู้ในสาระประโยชน์ของ
ข่าวสาร (Perceived utility) เพื่อนำไปประยุกต์ใช้มาก - น้อยเพียงใดซึ่งลักษณะการ
ศึกษาจะเป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อหาความสนใจ เกี่ยวกับการใช้สื่อของประชากรภายหลังที่มีปัจจัย
ในเรื่องการอ่านออกเขียนได้เข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว

ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีข้อจำกัดในการศึกษาที่อาจทำให้การวิจัยคลาดเคลื่อนไปบ้างดังนี้

1. สภาพการย้ายถิ่นออกของประชากร อาจจะทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน
ตามจำนวนประชากรที่ต้องการศึกษา
2. สภาพการรู้หนังสือใหม่จะเป็นไปตามเกณฑ์การรู้หนังสือของกรมการศึกษานอกโรงเรียน
เท่านั้น หากใช้เกณฑ์การรู้หนังสืออื่นนอก เหนือจาก เกณฑ์การทดสอบของกรมการศึกษานอก
โรงเรียนแล้วอาจจะสอดคล้องหรือไม่ก็ได้ ซึ่งหาก เป็นดั่งนั้นอาจทำให้คุณสมบัติของประชากรคลาด
เคลื่อนได้

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษา เรื่องการใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารภายหลังการรู้
หนังสือของผู้รู้หนังสือใหม่ ซึ่งเป็นประชากรในชนบท ผลจากการศึกษาจะช่วยให้ทราบถึง
พฤติกรรมการใช้สื่อของประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรใน เขตการศึกษา เป็นกลุ่มผู้รู้หนังสือ
ใหม่ เริ่มอ่านออกเขียนได้ การแสวงหาข่าวสารข้อมูล เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินชีวิตจึงย่อมมี
แนวทางเพิ่มขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หากหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาประชากร
กลุ่มนี้ให้มีความรู้ความ เข้าใจในเรื่องการดำรงชีพ ก็จะทำให้พวกเขาเป็นประชากรที่มีคุณภาพของ
ประเทศชาติต่อไป ซึ่งทั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยสื่อชนิดต่าง ๆ อันได้แก่ สื่อมวลชนต่าง ๆ นำข่าวสาร
ไปสู่เป้าหมาย และหากเราได้ทราบถึงลักษณะการใช้สื่อรวมทั้งการรับรู้ในสาระของพวก เขาก็จะ
ทำให้การข่าวสาร เข้าสู่เป้าหมายได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิผล เป็นการประหยัดเวลาและกำลัง
บุคลากร ทั้งยังเป็นข้อมูลหลักฐานสำหรับผู้ศึกษาค้นคว้าที่สนใจเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ เรื่องนี้ต่อไป

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการเรียนรู้

นักการศึกษาถือว่าการศึกษาผู้ใหญ่เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life long Education) การศึกษาผู้ใหญ่จึงยึดหลักทางจิตวิทยาผู้ใหญ่ที่กล่าวว่า ผู้ใหญ่เมื่อได้รับการศึกษาแล้วจะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม พวกเขาจึงเกิดความต้องการที่จะอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างเจริญงอกงามและใช้การศึกษาที่เขาได้รับมาเป็นเครื่องมือแสวงหาความสำเร็จเพื่อให้สมความปรารถนาหรือความสุขของชีวิต (Begevin, 1976 : 5-6) นอกจากนี้ผลของการเรียนรู้อย่างนำไปสู่การพัฒนาด้านความคิด การรับรู้และความเข้าใจของบุคคลอีกด้วย Piaget นักจิตวิทยาที่สนใจเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาความคิด ความเข้าใจของผู้ที่ทำงานแล้วนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาผู้ใหญ่ กล่าวว่า โดยธรรมชาติของมนุษย์หากเกิดความขัดแย้งขึ้นภายในตัวเอง หรือกับสิ่งแวดล้อมภายนอกจะแก้ไขโดยการปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งนั้นโดยใช้การจัดระบบความคิดความเข้าใจและความรู้ในสิ่งนั้นเพิ่มเติม อาจมีการทดลองด้วยของจริง หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติใหม่เพื่อให้เกิดสภาพความสมดุลของจิตใจ การจัดระบบความคิดหรือการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะทำให้เกิดความคิดหรือการรับรู้ขึ้นมา องค์ประกอบที่สำคัญของการรับรู้ตามทฤษฎีของ Piaget ประกอบด้วย

1. วุฒิกภาวะ
2. ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม
3. สภาพสังคมที่รวมถึงภาษาและการศึกษา
4. การควบคุมตนเอง (อ้างถึงในเอกสารประกอบการเรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

ในท่านองเดียวกันหลักการของสื่อสารกล่าวถึงการรับรู้ (Perception) ว่าเป็นกระบวนการที่เกิดจากการกลั่นกรองและตีความ จากความรู้สึที่คนเราได้เห็น ได้ยิน ได้สัมผัส ได้กลิ่น หรือได้ชิมรสมา (Sense) โดยทั่วไปการรับรู้ (Perception) ของคนเราจะแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ความคาดหวัง และแรงจูงใจของแต่ละคน ดังนั้นการรับรู้หรือความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ของคนเราจึงเป็นการเลือกที่จะรับรู้ (Selective perception) ตามความ

สนใจและประสบการณ์ของตนเอง (Wakefield 1976 : 1-3) นอกจากนั้น Gibson (อ้างถึงในวิลลิสท์ ทรยางกูร 2526 : 1-3) กล่าวว่า การรับรู้ตามหลักการกระบวนการพบข่าวสารนั้นมีอิทธิพลมาก เพราะการรับรู้ไม่ใช่เป็นเพียงการตอบสนองที่มีต่อสิ่งเร้าเท่านั้น บุคคลจะรับรู้ข่าวสารได้ดีนั้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมด้วย การเลือกใช้ข่าวสารของบุคคลจะอยู่ที่การสำรวจอย่างจริงจังของบุคคลในการพยายามแยกส่วนที่คงที่ออกจากส่วนที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และหากจะพิจารณาถึงกระบวนการที่จะทำให้เกิดการรับรู้ (Perception) กับลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่แล้วจะพบว่า การรับรู้และลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีส่วนที่สอดคล้องกัน เป็นอันมาก ซึ่ง Knowles (1978 : 30-32) นักการศึกษาผู้ใหญ่ได้ชี้ให้เห็นลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ว่า

1. ผู้ใหญ่จะเกิดการ เรียนรู้ก็คือ เมื่อ เขามีความสนใจในสิ่งที่ เขาต้องการรู้
2. เป้าหมายของการ เรียนรู้คือต้องการนำผลที่ได้จากการ เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตของเขา ลักษณะการ เรียนรู้ของ เขาจึงมุ่งสนใจต่อสถานการณ์ที่ เกี่ยวข้องกับชีวิตของเขา
3. หลักการ เรียนรู้ของผู้ใหญ่คือการวิเคราะห์ประสบการณ์ของเขาเอง
4. ผู้ใหญ่มีความต้องการ เป็นผู้นำตนเอง
5. เมื่อมีอายุสูงขึ้น ผู้ใหญ่จะมีความแตกต่างระหว่างบุคคลเพิ่มตามไปด้วย

จากลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าการ เรียนรู้ของผู้ใหญ่สนับสนุนให้ผู้ใหญ่มีโอกาสที่จะรับรู้ (Perceive) ในสิ่งที่เขาสนใจมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง อาทิเช่น การพัฒนาอาชีพ หรือความรู้ที่เขานำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทันที เช่นการติดต่อสื่อสารกับคนอื่น ๆ เป็นต้น และเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่นี้ Strong (อ้างถึงในสมบุรณ์ ศาลยาชีวิน 2526 : 198) ได้สนใจศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ตั้งแต่อายุ 15-55 ปี พบว่า ผู้ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 15-55 ปี จะเริ่มมีความสนใจด้านการศึกษาเพื่อการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจะมีความสนใจเฉพาะเรื่อง เมื่ออายุระหว่าง 22-25 ปี จะมีความสนใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะด้านอาชีพและกิจกรรมต่าง ๆ มีความรับผิดชอบด้านการทำงาน พฤติกรรมจะเปลี่ยนแปลง เป็นรอบคอบขึ้น สนใจที่จะอ่านหนังสือและเสาะหาเหตุการณ์ปัจจุบันต้องการรู้จักคนมากขึ้นซึ่งความสนใจด้านต่าง ๆ ของผู้ใหญ่ในวัยนี้จะเป็นแรงจูงใจให้ผู้ใหญ่ต้องการที่จะ เรียนรู้ตลอดไป

Morstain และ Smart (อ้างใน สมบูรณ์ ศาลยาชีวิต 2526 : 3) ได้ทำการศึกษา แรงจูงใจของนักศึกษาผู้ใหญ่ในแคนาดา จำนวน 626 คน พบว่า ผู้ใหญ่จะสนใจเรียนรู้นั้น เนื่องจากพวกเขา มีเป้าหมายในชีวิต

1. เพื่อพัฒนาอาชีพ, เพื่อเพิ่มพูนวิทยฐานะ
2. เพื่อการสังคม
3. เพื่อแสวงหากิจกรรมใหม่ ๆ และ
4. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่ตนเอง

จึงกล่าวได้ว่าจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการ เรียนรู้และพัฒนาการรับรู้หรือความ เข้าใจ รวมทั้งผลการศึกษาเกี่ยวกับ เป้าหมายทางการ เรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่าผู้ใหญ่ ต้องการ เรียนรู้ และ เลือกที่จะรับรู้ เรื่องที่ตนเองสนใจและเป็นประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อจะนำผลที่ได้ไปใช้ในด้าน

1. เพื่อปรับตัว ปรับอาชีพให้ทันต่อความ เจริญเปลี่ยนแปลงของสังคม
2. ให้ตระหนักในตนเอง
3. เพื่อการพัฒนาทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สมบูรณ์ ศาลยาชีวิต 2526 : 5) และวิธีการ เรียนรู้ที่ผู้ใหญ่จะใช้มี 2 รูปแบบ คือ

1. แบบเป็นทางการ (Formal Learning) ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ
2. รูปแบบการ เรียนรู้โดยบังเอิญ หรือการ เรียนรู้โดยธรรมชาติอันได้แก่การถ่ายทอดการทำงาน การ เรียนรู้จากการ เปลี่ยนแปลงสังคมและชีวิต รวมทั้งการแสวงหาความรู้จากข่าวสารต่าง ๆ โดยอาศัยแหล่งวิทยาการในชุมชน บุคคลและสื่อมวลชน (สุนทร โคตรบรรเทา 2524 : 95-97) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ เรียนรู้โดยการแสวงหาจากข่าวสารนั้น นักการศึกษาผู้ใหญ่ได้ให้การสนับสนุน เป็นอันมาก เพราะ เป็นสภาพการ เรียนรู้ที่ผู้ใหญ่สามารถจะศึกษาได้ด้วยตนเองตามสภาพการณ์ที่ผู้ใหญ่สนใจ และตรงตามหลักการทางจิตวิทยาการ เรียนรู้ของผู้ใหญ่ ทั้งยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้ใหญ่ใช้สื่อได้สะดวกยิ่งขึ้นนั่นคือ

1. ผู้ใหญ่จะมีความพร้อมทางด้านทักษะในการใช้สื่อทุกประเภท
2. ผู้ใหญ่จะ เป็นวัยที่มีอิสระในการใช้สื่อใดก็ได้ตามความสนใจ
3. ผู้ใหญ่มีสิทธิที่จะใช้สื่อต่าง ๆ ได้มากกว่าเด็ก
4. ผู้ใหญ่จะตระหนักถึงคุณค่าของการใช้สื่อในช่วง เวลาว่างได้ดี และ
5. ผู้ใหญ่จะมีประสบการณ์ในการรับรู้ด้าน เนื้อหาของข่าวสารได้ดี

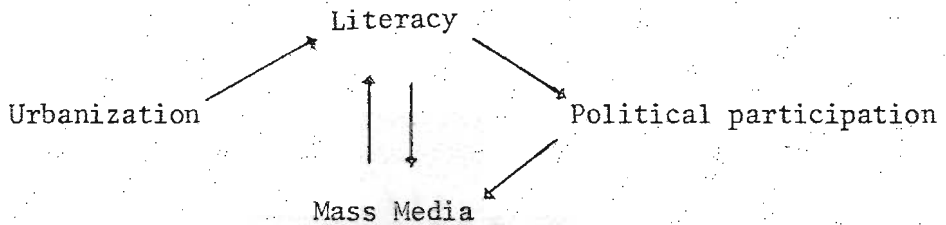
Morrison 1979 : 72-73) และหากจะพิจารณาถึงบทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการศึกษแล้ว จะพบว่าสื่อมวลชนเกี่ยวข้องกับการศึกษาดลอดชีวิตของประชาชนได้ทุก ๆ ด้าน อาทิเช่น ด้าน การศึกษาและสาธารณสุข ด้านการ เมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพ (วีระยุทธ วิเชียรโชติ อ้างถึงใน วิไล แยมสาขา 2524 : 17-18) ประกอบกับแนวความคิดต่าง ๆ นี้สอดคล้องกับทัศนะของนักวิชาการศึกษาด้านสื่อมวลชนที่เน้นความ สำคัญของการศึกษากับสื่อมวลชนเป็นอันมาก จึงมีการศึกษาถึงบทบาทของสื่อมวลชนกับการศึกษา แพร่หลายขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาในชั้นอ่านออกเขียนได้ ทั้งนี้เพราะการอ่านออกเขียนได้นับเป็น ปัจจัยหนึ่งที่สามารถใช้เป็น เครื่องชี้พฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนของประชาชนได้ (บุญเลิศ สุกตีก 2527 : 13-15)

ทฤษฎีสื่อมวลชน

Lerner (1958 :50-60) ได้ศึกษาวิจัยด้านการสื่อสาร โดยชี้แจงให้เห็นอย่าง ชัดเจนถึงความสัมพันธ์ของสื่อมวลชนกับการศึกษา ตัวแปรที่เขาใช้ในการศึกษาระดับการศึกษาคือ การอ่านออกเขียนได้ (literacy) lerner กล่าวว่าในขณะที่สังคมวิวัฒนาการอย่างไม่หยุดยั้ง สื่อมวลชนและการศึกษาจะเจริญก้าวหน้าควบคู่กันไป สื่อมวลชนจะทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงด้วยการนำกิจกรรมใหม่ ๆ ไปกระตุ้นให้ประชากรเกิดแรงจูงใจที่จะกระทำกิจกรรม ให้เกิดประโยชน์ และการเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลต่อการปรับปรุงวิถีชีวิตของประชาชน จากการ วิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา Lerner พบว่า ตัวแปรทั้ง 4 อย่างคือ 1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) 2. ความเป็นสังคมเมือง (Urbanization) 3. การอ่านออกเขียนได้ (Literacy) และ 4. การเปิดรับสื่อมวลชน (Media Exposure) มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกและมีลักษณะเป็น เหตุผลซึ่งกันและกัน นั่นคือในแต่ละสังคมมีการขยาย ตัวของ เขต เมืองแล้วผลที่ได้คือจะช่วยยกระดับการอ่านออกเขียนได้ และระดับการอ่านออกเขียน ได้จะทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากขึ้น และการขยายตัวในการเปิด รับข่าวสารจากสื่อมวลชนจะช่วยให้ประชาชนมีบทบาทร่วมในกระบวนการทางการเมืองและ เศรษฐกิจ ตามไปด้วย นั่นคือ ระดับการรู้หนังสือ (Literacy) และการเปิดรับสื่อมวลชนต่างเกื้อหนุน และอาศัยซึ่งกันและกัน

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่าง การอ่านออกเขียนได้กับการ เปิดรับสื่อมวลชนดังที่กล่าวนี้ Frey (อ้างถึงใน สรรค์ระวี คชาวีระ 2524 : 7) ได้นำเอาผลการศึกษาของ Lerner

มาสรุป เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของปัจจัย 4 อย่างที่ใช้ศึกษาดังนี้

นอกจากผลการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าระดับการอ่านออกเขียนได้ (Literacy) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีการใช้สื่อมวลชนเพิ่มมากขึ้นแล้วยังมีผู้ที่สนใจติดตามศึกษาว่าผู้ที่มีการอ่านออกเขียนได้ เมื่อมีการเปิดรับสื่อมวลชนแล้วจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาอย่างไร Rogers (1969 : 101-107) และคณะจึงได้ทำการศึกษาวิจัยสังคมของชาวนาในประเทศ Columbia เพื่อสำรวจสภาพการสื่อสารผลการศึกษพบว่าปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการช่วยให้ชาวนาในประเทศ Columbia มีการติดต่อสื่อสาร โดยผ่านทางสื่อมวลชนเพิ่มมากขึ้นคือระดับการอ่านออกเขียนได้ของกลุ่มตัวอย่างที่ Rogers ทำการศึกษาเกี่ยวกับสื่อมวลชนซึ่งใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้มีการเลื่อนสถานะภาพทางสังคมของเข่อีกด้วย

และจากการศึกษาข้อมูล เปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม เป้าหมายที่ผ่านโครงการรณรงค์ เพื่อการรู้หนังสือกับผู้ไม่ได้ผ่านการเรียนจากโครงการรณรงค์ฯ เพื่อนำข้อมูลที่ได้สรุปประเมินผลโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติปี 2528 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2528 : 88-93) สรุปได้ว่าในส่วนของ การวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับผลกระทบด้านการหาความรู้เพิ่มเติมซึ่งแบ่งการศึกษาหาข้อมูลออกเป็น 6 ด้านคือ

1. ผลกระทบด้านการหาความรู้เพิ่มเติม สรุปได้ว่าผู้ที่ผ่านโครงการรณรงค์ฯ แล้วกลุ่มเป้าหมายมีความรู้เพิ่มขึ้นโดยการฟังจากสื่อวิทยุ คู่มือโทรทัศน์ มากเป็นอันดับ 1
2. ผลกระทบด้านการติดต่อสื่อสารและการสื่อความหมายในส่วนนี้ใช้วิธีการศึกษา โดยนำจดหมายไปให้กลุ่มเป้าหมายอ่านและตอบ ผลปรากฏว่า ส่วนมาก (ร้อยละ 59.82) สามารถตอบใจความสำคัญในจดหมายได้ถูกต้อง
3. ผลกระทบด้านการรับข่าวสารข้อมูลที่ เป็นปัจจุบันจากการสอบถาม สรุปได้ว่าผู้ที่ผ่านโครงการรณรงค์ฯ ได้รับข่าวสารปัจจุบันจากสื่อประเภทวิทยุและโทรทัศน์มากเป็นอันดับ 1 (ร้อยละ 51.98)

4. ผลกระทบด้านการปรับปรุงอาชีพ ข้อมูลในส่วนนี้สรุปได้ว่า ผู้ผ่านโครงการ วรรณคดี นำความรู้ที่ได้รับจากเฉพาะการอ่านหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ไปใช้ปรับปรุงอาชีพ เป็นเฉพาะรายภาค เช่น ในภาคเหนือ ได้ และกลาง ผู้ผ่านโครงการวรรณคดีจะนำความรู้ที่ได้ ไปปรับปรุงอาชีพ แต่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราผู้นำความรู้ไปใช้และไม่ใช้เท่า ๆ กัน

5. ผลกระทบด้านการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของตัว และครอบครัวในส่วนนี้ ผลปรากฏว่าผู้ผ่านโครงการวรรณคดีส่วนใหญ่ไม่ได้นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปปรับปรุงชีวิตประจำวัน สำหรับเรื่องการดูแลสุขภาพเครื่องแต่งกาย, ดูแลบ้านเรือน, การเตรียมอาหาร ผู้ผ่านโครงการวรรณคดีนำไปใช้ในส่วนเหล่านี้บ้างตามลำดับ

6. ผลกระทบด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ภายหลัง ที่ผ่านโครงการวรรณคดี เพื่อการรู้หนังสือแล้วส่วนใหญ่ไม่มีการติดต่อกับผู้สอนอีก

จรินทร์ เทศวานิช (2522 : 49-50) ศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการ ศึกษาของ เกษตรกรให้ความสำคัญต่อสื่อมวลชน แต่ละประเภทมากโดยเฉลี่ยใกล้เคียงกัน และ ผลที่ได้รับจากการใช้สื่อมวลชนให้เกษตรกรมีโอกาสรับทราบและมีความรู้เท่าทันต่อ เหตุการณ์ใหม่ ๆ ช่วยยกระดับการครองชีพ และฐานะของเกษตรกรให้สูงขึ้น เกษตรกรร้อยละ 69 มีความสนใจการ คอบัญหาทาง เกษตรมาก และขอ เอกสารที่แจก แปล่าโดยไม่คิดมูลค่า มีการติดต่อ เป็นสมาชิกวารสาร นั้นว่า เกษตรกรมีความคิดที่จะนำความรู้ที่ได้รับจากสื่อมวลชนไปปรับปรุงตนเอง ให้ก้าวหน้า

จันทิมา สุขมาก (2526 : 61-63) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการนำ ความรู้วิชาชีพ เกษตรกรไปใช้ของผู้เรียนวิชาชีพ เกษตรกรทางวิทยุและไปรษณีย์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุ ระหว่าง 15 ปีขึ้นไป สรุปได้ว่า การใช้สื่อมวลชนประเภทวิทยุ เป็นประจำสม่ำเสมอจะมีส่วนช่วย ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับจากสื่อมวลชนประเภทนี้ไปใช้มาก และโดยเฉพาะนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ต้องการ การมีความรู้ในด้านอาชีพอื่น ๆ นอกเหนือจากอาชีพ เกษตรกรจะมีระดับการนำความรู้จากวิทยุไป ใช้มากยิ่งขึ้น

สำหรับการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อและความรับรู้ในคุณประโยชน์ของสื่อ นั้น Katz และคณะ (1930 : 507) ได้สนใจศึกษาโดยต้องการหาข้อมูลพื้นฐาน เขาชี้ให้เห็นว่า การเลือกใช้สื่อและ เนื้อหาของข่าวสารเพื่อความพึงพอใจ (Uses and Gratifications) นั้น เป็นความต้องการทางจิตวิทยาและสังคม ต่อมาภายหลัง Kippax และ Murray (1980 : 335-359) ได้นำความคิดของ Katz ไปศึกษา นอกจากจะเน้นเรื่องของการใช้สื่อ

และความพึงพอใจแล้ว Kippax ยังได้เพิ่มเติมในเรื่องของความรับรู้ในคุณประโยชน์ของสื่อ ด้วยจุดประสงค์ของการศึกษาคั้งนี้คือต้องการหาความสัมพันธ์ของความต้องการใช้สื่อมวลชนกับความพึงพอใจและการใช้สื่อกับการรับรู้ในคุณประโยชน์ของสื่อ ผลจากการศึกษาได้กล่าวถึง

1. ปัจจัยด้านตัวบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ เป็นตัวกำหนดการใช้สื่อและการรับรู้ในคุณประโยชน์ของสื่อ โดยเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอายุปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากคือตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จะเลือกใช้สื่อเพราะคำนึงถึงความสำคัญของสื่อมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อย คือตั้งแต่ 9-11 ปี และกลุ่มที่มีอายุน้อยจะใช้สื่อเพื่อความบันเทิง แต่กลุ่มที่มีอายุมากจะใช้สื่อเพราะสนใจที่จะรับรู้เรื่องเกี่ยวกับสังคมและความต้องการของตนเอง เป็นต้น
2. คนที่มีระดับการศึกษาสูงจะเลือกใช้สื่อมากกว่าคนที่มีการศึกษาค่ำ
3. จากประเภทของสื่อที่ทำการศึกษา โทรทัศน์จะเลือกใช้สูงเป็นอันดับ 1 เพราะกลุ่มเป้าหมายเห็นว่าเป็นสื่อที่มีประโยชน์โดยให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เขาสนใจ เช่น เกี่ยวกับโลกและเหตุการณ์ภายในประเทศ รวมทั้งให้ความบันเทิงได้ด้วย หนังสือพิมพ์ หนังสือเล่ม วิทยุ และภาพยนตร์ จะถูกเลือกใช้เป็นอันดับรองตามเหตุผลของการเลือกใช้
4. กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีการเลือกใช้สื่ออย่างมีจุดมุ่งหมายและเข้าใจถึงคุณประโยชน์ของสื่อที่มีต่อผู้ใช้

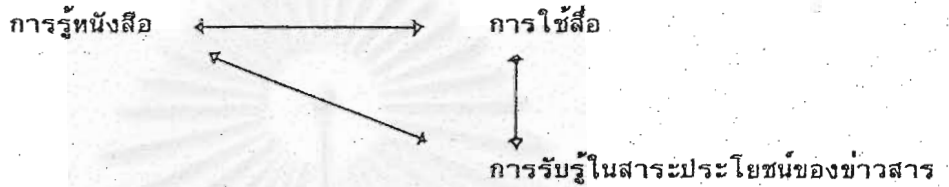
จากการศึกษาของ Kippax และคณะจึงสรุปได้ว่า ความต้องการในการใช้สื่อมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ในคุณประโยชน์ของสื่อ และปัจจัยด้านตัวบุคคลมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อด้วย

จากทฤษฎีและผลการศึกษาที่นำมากล่าวนี้ได้ช่วยยืนยันแนวทางการศึกษา เรื่องการใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร ภายหลังจากการรู้หนังสือของผู้รู้หนังสือใหม่ในลักษณะดังต่อไปนี้

1. การอ่านออกเขียนได้ (Literacy) เป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง ที่ช่วยกระตุ้นให้ประชากรที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่มีความตื่นตัวที่จะใช้การอ่านออกเขียนได้ เป็นเครื่องมือ ที่จะแสวงหาความรู้จากแหล่งวิทยาการในชุมชน อันได้แก่สื่อมวลชนที่มีอยู่ในสังคมของเขา เพื่อนำความรู้ที่ได้ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของเขา
2. การใช้สื่อมวลชน (Media use) เพื่อเป็นสื่อกลางในการแสวงหาความรู้ของประชากร และ

3. การมองเห็นและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อมวลชน
 ในด้านที่เกี่ยวข้องกับตนเองแล้วนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชีวิต (Perceived utility)
 ดังทฤษฎีที่นำมายืนยันข้างต้น

ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงสามารถเสนอ เป็นแบบจำลอง ได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย และการรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูลนั้น ในระยะแรกได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการรณรงค์ เพื่อการรู้หนังสือจังหวัดพิจิตร ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการติดตามประสานงานโครงการ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ครั้งที่ 1 (Pre test) ในช่วงระยะเดือนมีนาคม 2529 ซึ่งในช่วงระยะเวลาที่ประชากรมีสภาพเป็นผู้ไม่รู้หนังสือ และเว้นช่วงระยะเวลาจากการเก็บครั้งที่ 1 นาน 10 เดือน จึงได้ทำการเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มเดิมครั้งที่ 2 (Post test) ในช่วงระยะเดือนธันวาคม 2529-เดือนมกราคม 2530 ซึ่งในช่วงระยะเวลาที่ประชากรได้ผ่านการทดสอบจนประกาศเป็นผู้รู้หนังสือแล้วตั้งแต่เดือนกันยายน 2529

ประชากร (Population)

ประชากรที่นำมาศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ โดยสามารถสอบผ่านเกณฑ์การอ่านการเขียนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน เนื่องจากจังหวัดพิจิตร เป็นจังหวัดเป้าหมายในการรณรงค์ในปีงบประมาณ 2528 ผลจากการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2528 จนถึงปัจจุบัน ปรากฏว่ามีผู้สอบผ่านได้รับใบรับรองความรู้เป็นผู้รู้หนังสือแล้วทั้งจังหวัด การศึกษาครั้งนี้จึงสามารถศึกษาได้จากประชากรที่ปรากฏชื่อตามบัญชีรายชื่อผู้รู้หนังสือใหม่จากศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินงานจำนวนทั้งสิ้น 7,179 คน

การสุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือของจังหวัดพิจิตรที่กระจายกระจายทั่วไปทุกอำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 7,179 คน แต่เนื่องจากอำเภอสามง่ามได้รับเลือกเป็นอำเภอเป้าหมายเพื่อทดลองดำเนินงานโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือของจังหวัดพิจิตร ตั้งแต่ปี 2527 (Pilot Project) และปลดผู้รู้หนังสือแล้วหลายตำบล การศึกษาครั้งนี้จึงไม่เลือกอำเภอสามง่าม เข้าร่วมเป็นอำเภอเป้าหมายที่จะทำการสุ่มตัวอย่างครั้งนี้ด้วย

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. สุ่มเลือกอำเภอเป้าหมายจากจำนวน 6 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ได้อำเภอเป้าหมายทั้งสิ้น 4 อำเภอ ได้ อำเภอบางมูลนาก, อำเภอโพทะเล, อำเภอโพธิ์ประทับช้าง, และ กิ่งอำเภอทับคล้อ โดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)
2. สุ่มเลือกตำบลเป้าหมายอำเภอต่าง ๆ ในข้อที่ 1 โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ทั้งสิ้น 15 ตำบล
3. สุ่มเลือกหมู่บ้านเป้าหมายจากตำบลต่าง ๆ ในข้อที่ 2 โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายได้หมู่บ้านเป้าหมายทั้งสิ้น 30 หมู่บ้าน
4. เลือกสุ่มหน่วยตัวอย่างจากจำนวนประชากรตามบัญชีรายชื่อผู้ไม่รู้หนังสือในจังหวัด พิจิตรของศูนย์การศึกษาคนออกโรงเรียนจังหวัดพิจิตร โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จนครบจำนวน 246 คน

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง
บางมูลนาก	5	9	61	24.8
โพทะเล	4	8	56	22.77
โพธิ์ประทับช้าง	3	7	63	25.61
กิ่งอำเภอทับคล้อ	3	6	66	26.83
รวม	15	30	246	100

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง เพียงกลุ่มเดียว เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์
กรรมวิธีการเก็บข้อมูลแบ่งช่วงระยะเวลาเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 (Pre test) ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในระยะที่ยังเป็น
ผู้ไม่รู้หนังสือ เพื่อต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์
ของข่าวสารในช่วงที่กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ไม่รู้หนังสือ

ระยะที่ 2 (Post test) ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดิม แต่
เป็นช่วงระยะที่เป็นผู้รู้หนังสือแล้ว เพื่อต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อและการรับ
รู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารในช่วงที่เป็นผู้รู้หนังสือใหม่

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากนักศึกษา อคป. (การอบรมครู
และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ) วิทยาลัยครู เพชรบูรณ์ และครูอาสาสมัคร เดินสอนการศึกษา
นอกโรงเรียนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพิจิตร โดยเฉพาะในการเก็บข้อมูลในช่วง
ระยะที่ 2 ผู้เก็บข้อมูลต้องจัด เวลาให้สะดวกกับช่วง เวลาของผู้ให้สัมภาษณ์ เนื่องจากช่วงระยะ
เวลานี้เป็นฤดูการ เก็บเกี่ยวผลผลิตและการใช้ เวลาดังกล่าวนี้ก็ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและเที่ยง
ตรง

การสร้างแบบสอบถามและการทดสอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาวิธีการแบบสอบถามของการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้
สื่อแต่ละประเภทที่ผ่านมาแล้ว ร่วมกับการศึกษาเนื้อหาสาระของแบบ เรียนที่ประชากรใช้ เรียนใน
โครงการรณรงค์ เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติซึ่งมีสาระความรู้ที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและ
สิ่งใกล้ตัวผู้เรียน เช่นคำอ่านและคำเขียนง่าย ๆ ที่กล่าวถึงการพัฒนาอาชีพ คำหัด เพทที่เป็นความรู้
รอบตัว ความรู้เกี่ยวกับด้านสาธารณสุขมูลฐานและด้านการพัฒนาทางความคิดของตัวผู้เรียน ดังนั้น
การร่างแบบสอบถาม เพื่อใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์ประชากรครั้งนี้จึง ใช้แนวทางการสร้างแบบสอบถาม
โดย เป็นคำถามที่เน้นหนักด้านพฤติกรรมการใช้สื่อ (Media use Behavior) และการรับรู้ใน
สาระประโยชน์ของข่าวสาร (Perceived utility) ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและสาระประโยชน์
ใกล้ตัวของประชากร ซึ่งดัดแปลงจากแบบสอบถามของ Kippax และ Murrey แบบสอบถาม
แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากร ได้แก่ ชื่อ-สกุล อายุ เพศ รายได้ และ สื่อมวลชนทุกประเภทที่มีอยู่ในชุมชน สำหรับคำถามในแบบสอบถามส่วนที่ 1 นี้ เป็นแบบคำถาม ปลายปิดและ เลือกตอบ มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ข้อใหญ่ 13 ข้อย่อย

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อแต่ละประเภทโดยแยกเป็นการ เปิดรับสื่อตามประเภทของ เนื้อหาที่เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ ด้านการสาธารณสุข ด้านการ เมือง- การปกครอง ด้านความรู้รอบตัว และด้านการบันเทิง ประกอบด้วยคำถาม 6 ข้อใหญ่ 76 ข้อย่อย

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูล เกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารโดยให้ผู้ตอบ แบบสอบถามระดับของสาระประโยชน์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ การสาธารณสุขมูลฐาน ด้านการ เมืองการปกครอง ด้านความรู้รอบตัวและด้านการบันเทิงกีฬา มีจำนวนทั้งสิ้น 14 ข้อ

แบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ประกอบด้วยคำถามแบบมาตรฐานส่วนประเมิน ค่า (Rating Scale) เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วได้นำร่างแบบสอบถามไปให้อาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นผู้ตรวจแก้ไขและแนะนำการปรับปรุงครั้งที่ 1 หลังจากนั้นแล้วจึงได้นำ แบบสอบถามไปทำการทดสอบกับประชากรที่จังหวัดพิจิตร โดยเลือกทำที่บ้านมายแพบ หมู่ที่ 7 ตำบล เนินป่อ อำเภอสว่างงาม ซึ่งมีประชากรที่เป็นผู้ไม่รู้หนังสือจำนวนทั้งสิ้น 49 คน การทดสอบ ครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ของจำนวนประชากรคือจำนวน 12 คน เพื่อหาค่าความ เชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถามก่อนที่จะนำแบบสอบถามไป ใช้เก็บข้อมูลจริง

ความ เชื่อถือได้

จากการทดสอบ (Tryout) ของแบบสอบถามปรากฏว่าในการหาค่าความ เชื่อมั่น ของแบบสอบถามด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์โดยวิธีการแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถาม เกี่ยวกับการใช้สื่อตั้งแต่ข้อ

1-3 แบ่งออก เป็น 38 ข้อความ ผลปรากฏว่า ได้ค่าความ เชื่อมั่น

= .9425

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้สื่อตั้งแต่ข้อ 4-6
แบ่งออกเป็น 37 ข้อความ ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น = .9597

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์
ของข่าวสารตั้งแต่ข้อ 1-14 แบ่งออกเป็น 14 ข้อ ข้อความ ผลปรากฏว่า
ได้ค่าความเชื่อมั่น = .8558

จึงสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามครั้งนี้ได้ว่า มีความ
ความเชื่อมั่นมากกว่า .8558 ขึ้นไป ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่สูง แสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความ
เชื่อมั่นได้

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

สมมติฐานข้อ 1 การรู้หนังสือมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อของผู้รู้หนังสือใหม่

1.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ระดับการอ่านออกเขียนได้
ซึ่งถือตาม เกณฑ์การทดสอบของกรมการศึกษาออกโรงเรียน ผู้ที่สอบผ่านการทดสอบแสดงว่า เป็นผู้
มีความสามารถในการอ่าน และเขียนตามหลักเกณฑ์ของโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ

1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือการใช้สื่อมวลชนแต่ละประเภทที่มี
อยู่ในชุมชนของกลุ่มเป้าหมาย

สมมติฐานที่ 2 บัณฑิตบุคคลมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์
ของข่าวสาร โดยจำแนกออกเป็น

สมมติฐานที่ 2.1 บัณฑิตบุคคลมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สื่อ
เพื่อเปิดรับข่าวสารของผู้รู้หนังสือใหม่

2.1.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือบัณฑิต
บุคคลอันได้แก่ เพศ อายุ และรายได้

2.1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือความแตกต่าง
ของการใช้สื่อแต่ละประเภทที่มีอยู่ในชุมชนในช่วงก่อนการรู้
หนังสือและ เมื่อ เป็นผู้รู้หนังสือแล้ว

สมมติฐานที่ 2.2 บัณฑิตบุคคลมีความสัมพันธ์กับการ เปลี่ยนแปลงการรับรู้ในสาระ
ประโยชน์ของข่าวสารของผู้รู้หนังสือใหม่

2.2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือบัณฑิต
บุคคลอันได้ เพศ อายุ และรายได้

2.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือความแตกต่าง
ของการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารในช่วงก่อนการรู้
หนังสือและ เมื่อ เป็นผู้รู้หนังสือแล้ว

สมมติฐานข้อ 3 การใช้สื่อของผู้รู้หนังสือใหม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ในสาระ
ประโยชน์ของข่าวสาร

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือความแตกต่างของการใช้
สื่อมวลชนแต่ละประเภทของกลุ่มเป้าหมาย

3.2 ตัวแปรอิสระ (Dependent Variables) คือความแตกต่างของการรับรู้
ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร โดยจำแนกการรับรู้ตามประเภทของข่าวสารที่เกี่ยวกับการเมือง
และการปกครอง ข่าวสาร เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ ข่าวสาร เกี่ยวกับการสาธารณสุขมูลฐาน
ข่าวสาร เกี่ยวกับการบันเทิง และข่าวสาร เกี่ยวกับความรู้รอบตัว

วิธีการวัดตัวแปร

1. การใช้สื่อมวลชนแต่ละประเภท วัดจากความถี่ของการเปิดรับข่าวสารจาก
สื่อมวลชนที่มีอยู่ในชุมชน อันได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง นิตยสาร
หนังสือวิชาการ เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ บัญชีประกาศของทางราชการ ภาพยนตร์
หอกระจายข่าว แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า และเอกสารจากหน่วยงานของทางราชการ โดยกำหนดระดับ
ของความบ่อยครั้ง แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติในการทดสอบสมมติฐานต่อไป เกณฑ์คะแนนที่กำหนด
ไว้คือ

สม่ำเสมอทุกวัน	4
บ่อย ๆ หรือค่อนข้างบ่อย	3
เป็นบางครั้งบางคราว	2
นาน ๆ ครั้ง	1
ไม่ได้ใช้เลย	0

2. เพศ กำหนดรหัสเพื่อการวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยให้เพศชายเท่ากับ 1 และ เพศหญิงเท่ากับ 2

3. อายุ วิเคราะห์จากระดับของคะแนนโดยกำหนดให้เป็นกลุ่มอายุต่าง ๆ อันได้แก่

กลุ่มผู้มีอายุตั้งแต่	20	ปีลงไป	1
กลุ่มผู้มีอายุตั้งแต่	21	ปีถึง 30 ปี	2
กลุ่มผู้มีอายุตั้งแต่	31	ปีถึง 40 ปี	3
กลุ่มผู้มีอายุตั้งแต่	41	ปีขึ้นไป	4

4. รายได้พิจารณาจากรายได้ที่มีมูลค่าเป็นเงินรายได้ตลอดปี โดยกำหนดระดับของรายได้ตาม เกณฑ์เพื่อการวิเคราะห์ดังนี้

รายได้ตั้งแต่	5,000	บาทลงไป	1
	5,001 - 10,000	บาท	2
	10,001 - 15,000	บาท	3
	15,001 - 20,000	บาท	4
	20,001 - 25,000	บาท	5
	25,001 - 30,000	บาท	6
	30,001 - 35,000	บาท	7
	35,001 - 40,000	บาท	8
	40,001	บาทขึ้นไป	9

สำหรับการศึกษาโดยนำเอาปัจจัยบุคคลอื่นได้แก่ เพศ อายุ และรายได้เข้ามา ร่วมวิเคราะห์นั้น จะช่วยให้ทราบว่านอกจากปัจจัยด้านการรู้หนังสือแล้วยังมีปัจจัยบุคคลด้านใดบ้าง ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายมีการใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารเปลี่ยนแปลงไปจากช่วงที่ยังไม่รู้หนังสือ

5. การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร พิจารณาจากความเห็นที่มีต่อสาระของ ข่าวสารแต่ละประเภทว่ามีประโยชน์ต่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มาก - น้อยตามลำดับเพียงใดโดยกำหนด เกณฑ์เพื่อการวิเคราะห์ดังนี้

การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารว่ามีประโยชน์มาก	3
การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารว่ามีประโยชน์	2
การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารว่าค่อนข้างมีประโยชน์	1
การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารว่าไม่มีประโยชน์	0

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำการประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คือ SPSSX การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังนี้

1. แบบเชิงพรรณนา (Discriptive Method) โดยทำค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบ ซึ่งเป็นการคำนวณหาค่าร้อยละและจำนวน

2. การทดสอบสมมติฐาน

2.1 สมมติฐานที่ 1 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรู้หนังสือกับการใช้สื่อ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ T-pairs test เพื่อทดสอบความแตกต่างในการใช้สื่อแต่ละประเภทของกลุ่มเป้าหมาย ระหว่างช่วงระยะก่อนการรู้หนังสือและช่วงระยะเมื่อเป็นผู้รู้หนังสือแล้ว การวิเคราะห์จะพิจารณาจากความถี่ของการใช้สื่อแต่ละประเภท เพื่อเปิดรับข่าวสารข้อมูล

2.2 สมมติฐานที่ 2.1 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบุคคลกับค่าความต่างของการใช้สื่อ เพื่อเปิดรับข่าวสารทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ Pearson Product Moment Correlation Coefficient

2.3 สมมติฐานที่ 2.2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบุคคลกับค่าความต่างของการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ Pearson Product Moment Correlation Coefficient

2.4 สมมติฐานที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่าความต่างของการใช้สื่อกับค่าความต่างของการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ Partial Correlation

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ผ่านโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือของจังหวัด พิษณุตรได้แบบสอบถามทั้งสิ้น 246 คน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSSX แล้วสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัจจัยบุคคลและปริมาณการใช้สื่อของกลุ่มตัวอย่าง เสนอในรูปแบบของร้อยละ ดังต่อไปนี้

1.1 อายุ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้รู้หนังสือใหม่ในจังหวัดพิษณุตรส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป มีจำนวน 126 คน หรือร้อยละ 51.2 รองลงมาเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 31 ปีถึง 40 ปี มีจำนวน 72 คนหรือร้อยละ 29.3 สำหรับผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวนน้อย (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 อายุและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่รวบรวมได้

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	5	2.0
21 ปี - 30 ปี	43	17.5
31 ปี - 40 ปี	72	29.3
40 ปีขึ้นไป	126	51.2
รวม	246	100.0

1.2 เพศ

พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 134 คน

(ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 เพศของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	134	54.5
ชาย	112	45.5
รวม	246	100.0

1.3 รายได้

ผู้รับหนังสือใหม่ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 5,001 บาทถึง 10,000 บาท ต่อไป รองลงไปได้แก่ผู้มีรายได้ต่ำ 5,000 บาท และรายได้ระหว่าง 10,001 บาทถึง 15,000 บาท สำหรับผู้มีรายได้ระหว่าง 30,001 บาทถึง 35,000 บาท มีจำนวนน้อย (ตารางที่ 3)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 รายได้ของผู้รันทั้งสื่อใหม่

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	36	14.6
5,001 บาทถึง 10,000 บาท	68	27.6
10,001 บาทถึง 15,000 บาท	34	13.8
15,001 บาทถึง 20,000 บาท	28	11.4
20,001 บาทถึง 25,000 บาท	17	6.8
25,001 บาทถึง 30,000 บาท	20	8.1
30,001 บาทถึง 35,000 บาท	4	1.6
35,001 บาทถึง 40,000 บาท	11	4.5
40,001 บาทขึ้นไป	28	11.4
รวม	246	100.0

หมายเหตุ เป็นรายได้เฉลี่ยต่อปี

1.4 ปริมาณของสื่อมวลชนที่มีอยู่ในชุมชน

ในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 (Post test) พบว่าสื่อที่มีอยู่ในชุมชนมีปริมาณแตกต่างจากข้อมูลที่พบครั้งแรก (Pre test) จึงกล่าวได้ว่า ภายหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้แล้ว ในชุมชนที่กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่มีสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์มีปริมาณมากขึ้น สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอันดับ 1 คือ สื่อประเภทป้ายประกาศของทางราชการ ซึ่งเปลี่ยนแปลงจากร้อยละ 35.0 เพิ่มเป็นร้อยละ 69.9 รองลงมาคือสื่อประเภทหนังสือพิมพ์ผ้าม้วน เปลี่ยนแปลงจากร้อยละ 32.9 เพิ่มเป็นร้อยละ 56.9 นอกจากนี้แล้วยังพบว่าสื่อประเภทเทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ (Vedio) หอกระจายข่าว และภาพยนตร์ มีปริมาณเพิ่มขึ้นด้วย สำหรับสื่อประเภทหนังสือพิมพ์รายวัน โทรทัศน์ และวิทยุ มีปริมาณลดลง (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบปริมาณของสื่อแต่ละประเภทที่มีอยู่ในชุมชนในช่วงระยะก่อน
การรู้หนังสือและภายหลังที่เป็นผู้รู้หนังสือแล้ว

ประเภทของสื่อ	ข้อมูลครั้งที่ 1		ข้อมูลครั้งที่ 2	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยุ	245	99.6	242	98.4
โทรทัศน์	241	98.0	235	95.5
หนังสือพิมพ์รายวัน	152	61.8	140	56.9
หนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง	81	32.9	140	56.9
หนังสือวิชาการ	93	37.8	142	57.7
นิตยสารรายปักษ์	15	6.1	63	25.6
เทปบันทึกเสียง	123	50.0	133	54.1
เทปบันทึกภาพ	9	3.7	14	5.7
ป้ายประกาศของทางราชการ	170	69.1	231	93.9
ภาพยนตร์	87	35.4	104	42.3
หออกระจายข่าว	100	40.7	109	44.3
แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า	86	35.0	172	69.9
เอกสารจากหน่วยงานราชการ	156	63.4	173	70.3

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 246 คน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.5 การใช้สื่อเพื่อเปิดรับข่าวสารแต่ละประเภท

การศึกษาครั้งนี้จำแนกประเภทของข่าวสารออกเป็น 5 ประเภทได้แก่ ข่าวสารด้านการเมืองการปกครอง ข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ ข่าวสารด้านการสาธารณสุขมูลฐาน ข่าวสารด้านการบันเทิง และข่าวสารด้านความรู้ทั่วไป จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างในช่วงระยะที่เป็นผู้รู้หนังสือแล้วมีการใช้สื่อแต่ละประเภทเพื่อเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปจากช่วงระยะที่ยังไม่สามารถอ่านและเขียนได้ ผู้รู้หนังสือใหม่จะมีการใช้สื่อเพื่อเปิดรับข่าวสารแต่ละประเภทเพิ่มปริมาณมากขึ้น โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์มีปริมาณผู้ใช้เพื่อเปิดรับข่าวสารเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

1.5.1 ปริมาณการใช้สื่อเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง - การปกครอง

พบว่าในช่วงระยะที่ยังไม่รู้หนังสือ กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ใช้สื่อวิทยุเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านนี้มากเป็นอันดับ 1 มีจำนวน 239 คนหรือร้อยละ 97.2 รองลงไปได้แก่สื่อโทรทัศน์ มีผู้ใช้จำนวน 222 คนหรือร้อยละ 90.2 สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์มีผู้ใช้เป็นจำนวนน้อย แต่เมื่อกลุ่มเป้าหมายมีความสามารถในการอ่านและเขียนแล้วพบว่าปริมาณผู้ใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพิ่มขึ้นทุกประเภท ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวัน มีปริมาณผู้ใช้จากจำนวน 10 คน เพิ่มเป็นจำนวน 167 คน หรือเปลี่ยนแปลงจากร้อยละ 4.1 เป็นร้อยละ 67.8 รองลงไปได้แก่สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์ผาผนังมีปริมาณผู้ใช้จากจำนวน 8 คนเพิ่มเป็น 110 คน หรือเปลี่ยนแปลงจากร้อยละ 2.0 เป็นร้อยละ 44.7 (ตารางที่ 5)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบปริมาณผู้ใช้สื่อแต่ละประเภทเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง
การปกครอง ในช่วงก่อนการรู้หนังสือและเมื่อเป็นผู้รู้หนังสือใหม่

ประเภทของสื่อ	ปริมาณผู้ใช้สื่อเพื่อเปิดรับข่าวสารด้าน การเมือง - การปกครอง			
	ข้อมูลช่วงระยะที่ 1		ข้อมูลช่วงระยะที่ 2	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยุ	279	97.2	217	88.2
โทรทัศน์	222	90.2	216	87.8
หนังสือพิมพ์รายวัน	10	4.1	167	67.8
หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์	5	2.0	110	44.7
หนังสือวิชาการ	1	0.4	52	21.1
นิตยสาร	8	3.2	137	55.7
เทปบันทึกเสียง	50	20.3	87	35.3
เทปบันทึกภาพ	4	1.6	36	14.6
ป้ายประกาศของทางราชการ	62	25.2	99	40.2
ภาพยนตร์	74	30.0	127	51.6
หอกระจายข่าว	34	13.8	176	71.5
แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า	3	1.2	137	55.6
เอกสารจากหน่วยงานราชการ	22	8.9	154	62.6

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน

1.5.2 การใช้สื่อเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ

จากการศึกษาพบว่าในช่วงระยะก่อนการรู้หนังสือ กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ใช้สื่อวิทยุเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ รองลงไปได้แก่สื่อประเภทโทรทัศน์และภาพยนตร์ ต่อมาเมื่อกลุ่มเป้าหมายมีความสามารถในการอ่านและเขียนหนังสือได้แล้วปรากฏว่าสื่อประเภทวิทยุและโทรทัศน์ก็ยังเป็นสื่อที่ผู้รู้หนังสือใหม่จำนวนมากใช้อยู่ ขณะเดียวกันยังพบว่าปริมาณผู้ใช้สื่อสิ่งพิมพ์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสารมีปริมาณผู้ใช้จากจำนวน 8 คน เปลี่ยนแปลงเป็น 137 คน หรือจากปริมาณร้อยละ 3.2 เป็นร้อยละ 55.7 รองลงไปได้แก่สื่อประเภทหนังสือพิมพ์รายวัน เพิ่มจากจำนวน 35 คน เป็น 163 คน และสื่อหนังสือพิมพ์ฝาผนังเพิ่มปริมาณจาก 14 คน เป็นจำนวน 136 คน (ตารางที่ 6)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบปริมาณผู้ใช้สื่อเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพในช่วง
ก่อนการรู้หนังสือ และเมื่อเป็นผู้รู้หนังสือใหม่

ประเภทของสื่อ	ปริมาณผู้ใช้สื่อเพื่อเปิดรับข่าวสารด้าน การพัฒนาอาชีพ			
	ข้อมูลช่วงระยะที่ 1		ข้อมูลช่วงระยะที่ 2	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยุ	236	95.9	213	86.5
โทรทัศน์	223	90.6	205	83.3
หนังสือพิมพ์รายวัน	35	14.2	163	66.2
หนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง	14	5.6	136	55.2
หนังสือวิชาการ	16	6.5	58	23.5
นิตยสาร	16	6.5	171	69.5
เทปบันทึกเสียง	47	19.1	25	10.1
เทปบันทึกภาพ	7	2.8	3	1.2
ป้ายประกาศของทางราชการ	75	30.4	29	11.7
ภาพยนตร์	78	31.7	49	19.9
หอกระจายข่าว	52	21.1	44	17.8
แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า	9	3.6	11	4.4
เอกสารจากหน่วยงานราชการ	5	2.0	35	14.2

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน

1.5.3 ปริมาณการใช้สื่อเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านการสาธารณสุขมูลฐาน

พบว่ากลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ใช้สื่อวิทยุเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านการสาธารณสุขมูลฐานรองลงไปได้แก่สื่อโทรทัศน์ แต่เมื่อเป็นผู้รู้หนังสือแล้ว ปรากฏว่าสื่อวิทยุยังคงมีผู้ใช้สูงเป็นอันดับ 1 เช่นกัน และมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพิ่มขึ้นทุกประเภท โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์เพิ่มขึ้นทุกประเภท โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวัน พบว่าผู้รู้หนังสือใหม่ใช้สื่อหนังสือพิมพ์รายวันเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านการสาธารณสุขมูลฐานสูงเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีจำนวนผู้ใช้เพิ่มปริมาณจากจำนวน 7 คนเป็นจำนวน 153 คน หรือเปลี่ยนแปลงจากร้อยละ 2.8 เป็นร้อยละ 62.1 ปริมาณผู้ใช้สื่อสิ่งพิมพ์มากเป็นอันดับรองลงไปได้แก่ นิตยสารมีปริมาณผู้ใช้จากจำนวน 12 คน เพิ่มจำนวนเป็น 149 คน หรือเปลี่ยนแปลงจากร้อยละ 4.8 เพิ่มเป็นร้อยละ 60.5 (ตารางที่ 7)

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบปริมาณผู้ใช้สื่อแต่ละประเภทเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านการ
สาธารณสุขมูลฐาน ในช่วงก่อนการรู้หนังสือและเมื่อเป็นผู้รู้หนังสือใหม่

ประเภทของสื่อ	ปริมาณผู้ใช้สื่อแต่ละประเภทเพื่อเปิดรับ ข่าวสารด้านการสาธารณสุขมูลฐาน			
	ข้อมูลช่วงระยะที่ 1		ข้อมูลช่วงระยะที่ 2	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยุ	239	97.1	215	87.3
โทรทัศน์	218	88.6	209	84.9
หนังสือพิมพ์รายวัน	7	2.8	153	62.1
หนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง	9	3.6	133	54.0
หนังสือวิชาการ	2	0.8	58	23.5
นิตยสาร	12	4.8	149	60.5
เทปบันทึกเสียง	25	10.1	85	34.5
เทปบันทึกภาพ	3	1.2	35	14.2
ป้ายประกาศของทางราชการ	29	11.7	111	45.1
ภาพยนตร์	49	19.9	161	65.4
หอกระจายข่าว	44	17.8	145	58.9
แผ่นปลิว โฆษณาสินค้า	11	4.4	151	61.3
เอกสารวิชาการจากหน่วยงานราชการ	35	14.2	172	69.9

กลุ่มตัวอย่าง 246 คน

1.5.4 ปริมาณผู้ใช้สื่อเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านการบันเทิง

จากการศึกษาพบว่าในช่วงระยะที่กลุ่มเป้าหมายยังไม่รู้หนังสือมีการใช้สื่อวิทยุและโทรทัศน์สูง คือมีปริมาณผู้ใช้จำนวน 236 คนและ 218 คน ตามลำดับนอกจากนั้นยังมีการใช้เทปบันทึกเสียงเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านการบันเทิง สื่อประเภทสิ่งพิมพ์มีปริมาณผู้ใช้เป็นจำนวนน้อย แต่ในช่วงที่เป็นผู้รู้หนังสือแล้วพบว่าผู้รู้หนังสือใหม่ส่วนใหญ่ยังคงใช้สื่อวิทยุและโทรทัศน์ และขณะเดียวกันก็มีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์หนังสือพิมพ์รายวัน มีปริมาณผู้ใช้เพิ่มขึ้นจากจำนวน 11 คนเป็นจำนวน 146 คน หรือมีปริมาณเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.4 เป็นร้อยละ 59.3 รองลงไปได้แก่หนังสือพิมพ์ฝาผนังและนิตยสารตามลำดับ (ตารางที่ 8)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบปริมาณผู้ใช้สื่อแต่ละประเภทเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านการ
บันเทิงในช่วงระยะก่อนการรู้หนังสือและเมื่อเป็นผู้รู้หนังสือใหม่

ประเภทของสื่อ	ปริมาณผู้ใช้สื่อเพื่อเปิดรับข่าวสาร ด้านการบันเทิง			
	ข้อมูลช่วงระยะที่ 1		ข้อมูลช่วงระยะที่ 2	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยุ	236	95.9	213	86.5
โทรทัศน์	232	94.3	210	85.3
หนังสือพิมพ์รายวัน	11	4.4	146	59.3
หนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง	1	0.4	104	42.2
หนังสือวิชาการ	-	1.0	54	21.9
นิตยสาร	4	1.6	118	47.9
เทปบันทึกเสียง	65	26.4	80	32.5
เทปบันทึกภาพ	7	2.8	41	16.6
ป้ายประกาศของทางราชการ	46	18.6	103	41.8
ภาพยนตร์	117	47.5	93	37.8
หอกระจายข่าว	19	7.7	159	64.6
แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า	5	2.0	113	54.0
เอกสารวิชาการจากหน่วยงานราชการ	17	6.9	138	56.0

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน

1.5.5 ปริมาณผู้ใช้สื่อเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านความรู้ทั่วไป

พบว่าในช่วงก่อนการรู้หนังสือ กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ใช้สื่อวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีปริมาณผู้ใช้สื่อจำนวน 233 คน และจำนวน 221 คนตามลำดับ แต่เมื่อเป็นผู้รู้หนังสือใหม่ สื่อวิทยุและโทรทัศน์ยังคงมีปริมาณผู้ใช้สูงเช่นเดิม แต่ขณะเดียวกันผู้รู้หนังสือใหม่ก็มีการใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์เพิ่มมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์รายวันมีปริมาณผู้ใช้เพิ่มขึ้นจากจำนวน 23 คน เป็นจำนวน 167 คน หรือเปลี่ยนแปลงจากร้อยละ 9.3 เป็นร้อยละ 67.8 รองลงไปได้แก่หนังสือพิมพ์ฝ่าหมิงและนิตยสารตามลำดับ (ตารางที่ 9)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบปริมาณผู้ใช้สื่อแต่ละประเภทเพื่อเปิดรับข่าวสารความรู้ทั่วไป ในช่วงระยะยังไม่รู้หนังสือและเมื่อเป็นผู้รู้หนังสือใหม่

ประเภทของสื่อ	ปริมาณผู้ใช้สื่อเพื่อเปิดรับข่าวสารความรู้ทั่วไป			
	ข้อมูลช่วงระยะที่ 1		ข้อมูลช่วงระยะที่ 2	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยุ	233	94.7	214	87.0
โทรทัศน์	221	89.8	208	84.5
หนังสือพิมพ์รายวัน	23	9.3	167	67.8
หนังสือพิมพ์สัปดาห์	14	5.6	132	53.6
หนังสือวิชาการ	3	1.3	68	27.6
นิตยสาร	13	5.2	158	64.2
เทปบันทึกเสียง	27	10.9	81	32.9
เทปบันทึกภาพ	8	3.2	37	15.0
ป้ายประกาศของทางราชการ	59	23.9	105	42.6
ภาพยนตร์	65	26.4	111	45.1
หอกระจายข่าว	37	15.0	182	73.9
แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า	6	2.4	157	63.8
เอกสารจากหน่วยงานราชการ	33	13.4	161	65.4

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การรู้หนังสือมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อของผู้รู้หนังสือใหม่

การทดสอบความแตกต่างในการใช้สื่อของกลุ่ม เป้าหมายระหว่างช่วง
ระยะก่อนการรู้หนังสือและช่วงระยะ เมื่อ เป็นผู้รู้หนังสือแล้ว ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

การหาความสัมพันธ์ระหว่างการรู้หนังสือกับการใช้สื่อแต่ละประเภทพบว่า มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญของการทดสอบ (t) ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างการรู้หนังสือกับการใช้สื่อประเภทป้ายประกาศของทางราชการและหนังสือพิมพ์รายวัน พบว่าการใช้สื่อดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการรู้หนังสือสูงกว่าการใช้สื่อประเภทอื่น ๆ โดยได้ค่า t จำนวนเท่ากับ 17.66 และ 17.05 ตามลำดับที่ระดับนัยสำคัญ .000 แต่สำหรับการใช้สื่อหอกระจายข่าวนั้นพบว่าค่าทางสถิติไม่มีความสัมพันธ์กับการรู้หนังสือ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบความแตกต่างของปริมาณการใช้สื่อแต่ละประเภทระหว่างช่วงระยะก่อนการรู้หนังสือกับช่วงระยะเมื่อรู้หนังสือแล้ว

ความสัมพันธ์ของตัวแปร		ค่าความสัมพันธ์แบบ			ระดับ
ตัวแปรที่ 1	ตัวแปรที่ 2	Different Mean	S.D.	t	นัยสำคัญ
การรู้หนังสือ	วิทยุ	.4024	.915	6.9**	.000
	โทรทัศน์	.6748	1.222	8.66**	.000
	หนังสือพิมพ์รายวัน	1.0971	1.009	17.05**	.000
	หนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง	.0618	.967	13.97**	.000
	หนังสือวิชาการ	.3618	.708	8.02**	.000
	นิตยสาร	.8740	.910	15.06**	.000
	เทปบันทึกเสียง	.2480	1.167	3.33*	.01
	เทปบันทึกภาพ	.1220	.565	3.38*	.01
	ป้ายประกาศของทางราชการ	1.0732	.953	17.66**	.000
	ภาพยนตร์	.5163	1.283	6.31**	.000
	หออกระจายข่าว	-.0488	1.336	-.57	.534
	แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า	1.2439	1.286	15.17**	.000
	เอกสารจากหน่วยงานราชการ	1.8537	1.039	12.88**	.000

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน * $P \leq .05$

** $P \leq .01$

สมมติฐานที่ 2 แบ่งเป็น 2 ข้อคือ

- 2.1 บัณฑิตบุคคลมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สื่อ เพื่อเปิดรับข่าวสารของผู้รู้หนังสือใหม่
- 2.2 บัณฑิตบุคคลมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารของผู้รู้หนังสือใหม่

การศึกษาสมมติฐานที่ 2.1 และ 2.2 เป็นการศึกษาตามข้อตกลงเบื้องต้น เช่นกันกับสมมติฐานที่ 3 แต่เนื่องจากข้อมูลด้านบัณฑิตบุคคลอันได้แก่ เพศ อายุ และรายได้ไม่มี การเปลี่ยนแปลง แม้ว่ากลุ่มเป้าหมายจะมีบัณฑิตด้านการรู้หนังสือเข้ามาแทรก ทั้งนี้เพราะช่วงระยะเวลา เก็บข้อมูลครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เป็นเวลาใกล้เคียงกันจึงไม่มีผลทำให้บัณฑิตบุคคลเปลี่ยนแปลงไป

แต่สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สื่อแต่ละประเภทเพื่อเปิดรับข่าวสารกับ ข้อมูลด้านการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารนั้น หลังจากทีกลุ่มเป้าหมายรู้หนังสือแล้วข้อมูลดังกล่าว ในระยะที่ 1 และข้อมูลในระยะที่ 2 เปลี่ยนแปลงไป (Posttest-Pretest) ดังนั้นการวิเคราะห์ ข้อมูลในสมมติฐานที่ 2.1 และ 2.2 จึงเป็นการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างบัณฑิตบุคคลกับ ค่าความต่างของพฤติกรรมการใช้สื่อและบัณฑิตบุคคลกับค่าความต่างของการรับรู้ในสาระประโยชน์ของ ข่าวสารด้วยวิธี Pearson Product Moment Correlation Coefficient ซึ่งผลจากการ วิเคราะห์ปรากฏดังนี้

สมมติฐานที่ 2.1 บัณฑิตบุคคลมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สื่อเพื่อเปิดรับข่าวสาร ของกลุ่มเป้าหมายใหม่

เพศ พบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการใช้สื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์ผาฉาง เทปบันทึกภาพ (Video tape) หอกระจายข่าว บัญชีประกาศของทางราชการ แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า และเอกสารจากหน่วยงานของ ทางราชการ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการ เปลี่ยนแปลงการใช้สื่อหนังสือพิมพ์รายวัน พบว่ามีความสัมพันธ์สูงเป็นอันดับ 1 และการใช้สื่อโทรทัศน์เป็นอันดับรองลงมา โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ $-.3082$ และ $-.2225$ ตามลำดับ ซึ่งหมายถึงว่าเพศชายมีการใช้สื่อ ดังกล่าวมากกว่าเพศหญิง นอกจากนี้ยังพบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อหอกระจายข่าว และ แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ $.1815$ และ $.1077$ ตามลำดับ แสดงว่าเพศหญิงจะมีการใช้สื่อหอกระจายข่าวและแผ่นปลิวโฆษณาสินค้ามากกว่าเพศชาย (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อแต่ละประเภท
ภายหลังการรู้หนังสือ

ตัวแปรที่ 1 ปัจจัยบุคคล	ตัวแปรที่ 2 การใช้สื่อ	สหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
เพศ	วิทยุ	-.1048	.051
	โทรทัศน์	-.2225	.000**
	หนังสือพิมพ์รายวัน	-.3082	.000**
	หนังสือพิมพ์ผ้าม้วน	.1927	.001*
	นิตยสาร	.0268	.338
	หนังสือวิชาการ	.1025	.054
	เทปบันทึกเสียง	.0106	.436
	เทปบันทึกภาพ	.0815	.101
	หอกระจายข่าว	.1815	.002*
	ภาพยนตร์	.0760	.118
	ป้ายประกาศของทางราชการ	-.1531	.008*
	แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า	.1077	.046*
	เอกสารจากหน่วยงานราชการ	-.0122	.425

กลุ่มตัวอย่าง

246

*P ≤ .05

**P ≤ .01

อายุ พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อนิยายสาร, หอกระจายข่าวและภาพยนตร์ โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ $-.2518$, $-.1352$ และ $-.1080$ ตามลำดับ ซึ่งหมายความว่าผู้ที่มีอายุน้อยมีการใช้สื่อประเภทดังกล่าวมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อแต่ละประเภทภายหลัง การรู้หนังสือ

ตัวแปรที่ 1 ปัจจัยบุคคล	ตัวแปรที่ 2 การใช้สื่อ	ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
อายุ	วิทยุ	$-.0848$	$.093$
	โทรทัศน์	$.0641$	$.158$
	หนังสือพิมพ์รายวัน	$.0678$	$.145$
	หนังสือพิมพ์ผามรุ่ง	$.0840$	$.095$
	นิยายสาร	$-.2518$	$.000^{**}$
	หนังสือวิชาการ	$-.0877$	$.085$
	เทปบันทึกเสียง	$-.0827$	$.098$
	เทปบันทึกภาพ	$.0994$	$.060$
	หอกระจายข่าว	$-.1352$	$.017^*$
	ภาพยนตร์	$-.1080$	$.046^*$
	ป้ายประกาศของทางราชการ	$.0138$	$.415$
	แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า	$-.0251$	$.348$
	เอกสารจากหน่วยงานราชการ	$.0317$	$.310$

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน * $p \leq .05$

** $p \leq .01$

รายได้ พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์กับการ เปลี่ยนแปลงการใช้สื่อวิทยุ, หนังสือพิมพ์ ฟ้าหนังสือพิมพ์, นิตยสาร, หนังสือวิชาการ, เทปบันทึกเสียง, เทปบันทึกภาพ, และภาพยนตร์ โดยเฉพาะ ความสัมพันธ์สูง เป็นอันดับ 1 สำหรับการ ใช้สื่อ เทปบันทึกเสียงและหนังสือวิชาการ เป็นอันดับรองลงมา โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .03851, .3418 และ .3372 ตามลำดับ ซึ่งหมายถึง ว่าผู้ที่มีรายได้ค่อนข้างสูงจะมีการใช้สื่อดังกล่าวมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับความ เปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อแต่ละประเภท

ตัวแปรที่ 1	ตัวแปรที่ 2	ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
ปัจจัยบุคคล	การใช้สื่อ		
รายได้	วิทยุ	-.2189	.000**
	โทรทัศน์	.0669	.148
	หนังสือพิมพ์รายวัน	-.0696	.138
	หนังสือพิมพ์ฟ้าหนังสือ	-.1113	.041
	นิตยสาร	.1451	.011*
	หนังสือวิชาการ	.3372	.000**
	เทปบันทึกเสียง	.3418	.000**
	เทปบันทึกภาพ	.1861	.002*
	หอกระจายข่าว	.0523	.287
	ภาพยนตร์	.3851	.000**
	ป้ายประกาศของทางราชการ	.0779	.114
	แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า	.0831	.097
	เอกสารจากหน่วยงานราชการ	-.1008	.57

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน *P < .05

**P < .01

สมมติฐานที่ 2.2 บัณฑิตยุคมีความสัมพันธ์กับความ เปลี่ยนแปลงการรับรู้ในสาระ
ประโยชน์ของข่าวสารของผู้รู้หนังสือใหม่

พบว่าบัณฑิตยุคด้านอายุ มีความสัมพันธ์กับการ เปลี่ยนแปลงการ
รับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการ เมือง-การปกครอง โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
เท่ากับ .1547 ซึ่งหมายความว่าผู้มียุคก่อนข้างมากจะมีการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้าน
การ เมือง-การปกครองมากกว่าผู้มียุคน้อย (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างบัณฑิตยุคกับความ เปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับการรับรู้ในสาระ
ประโยชน์ของข่าวสารภายหลังการรู้หนังสือ

การรับรู้ในสาระประโยชน์ ของข่าวสาร	บัณฑิตยุค		
	เพศ	อายุ	รายได้
ด้านการ เมือง-การปกครอง	.0120	.1547	.0438
ระดับนัยสำคัญ	.425	.008*	.247
ด้านการพัฒนาอาชีพ	-.0286	.0107	-.0450
ระดับนัยสำคัญ	.0328	.433	.241
ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน	.0466	.1053	.0176
ระดับนัยสำคัญ	.233	.050	.392
ด้านความรู้ทั่วไป	.0350	.0779	.0675
ระดับนัยสำคัญ	.292	.112	.146
ด้านการบันเทิง	.0860	.0014	.0039
ระดับนัยสำคัญ	.090	.491	.475

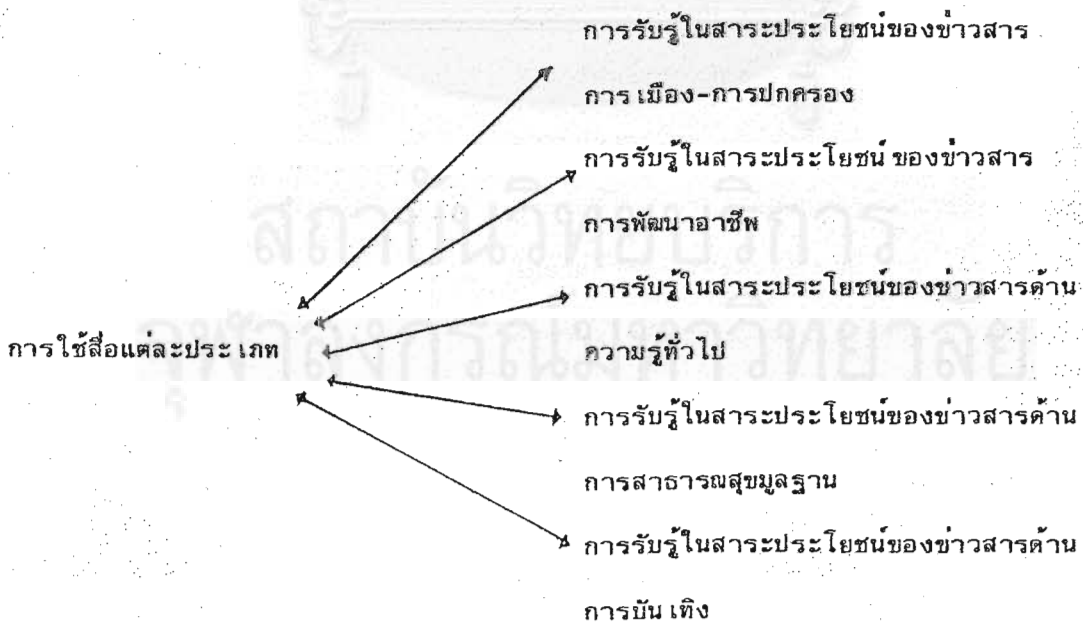
กลุ่มตัวอย่างจำนวน = 246 คน *p < .01

สมมติฐานที่ 3 การใช้สื่อมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร

การทดสอบ เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของการใช้สื่อแต่ละประเภทกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประเภทของการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารออกเป็น 5 ประเภท คือ

- การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง-การปกครอง
- การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ
- การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านความรู้ทั่วไป
- การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการสาธารณสุขมูลฐาน
- การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการบันเทิง

จากสมมติฐานข้อที่ 3 นี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้สื่อแต่ละประเภทอันได้แก่ วิทยู โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์ฝ่าผั่ง หนังสือวิชาการ นิตยสาร เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ (Video tape) ป้ายประกาศของทางราชการ หอกระจายข่าว แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า และเอกสารจากหน่วยงานของทางราชการ กับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารนี้ สามารถเสนอเป็น Paradigm ได้ดังนี้

สำหรับการศึกษาดูตามสมมติฐานในส่วนนี้ วิเคราะห์ตามข้อตกลงเบื้องต้นว่า

1. ข้อมูลในช่วงระยะแรก (Pre test) กลุ่มเป้าหมายยังไม่มีความสามารถในการอ่านและเขียนหนังสือ ดังนั้นข้อมูลด้านการใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารจึง เป็นข้อมูลคงที่ไม่มี การเปลี่ยนแปลง

2. ข้อมูลในช่วงระยะที่ 2 (Post test) กลุ่มเป้าหมายมีปัจจัยด้านการรู้หนังสือเข้ามาแทรก ดังนั้นสภาพการใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารจึง เปลี่ยนแปลงไปจากข้อมูลในช่วงระยะที่ 1

ดังนั้นกรรมวิธีวิเคราะห์ข้อมูล จึง เป็นการวิเคราะห์ค่าความต่างของตัวแปรทั้งสอง โดยนำค่าของตัวแปรที่ได้จากการเก็บข้อมูลในระยะที่ 1 ไปหาค่าความต่างจากข้อมูลในช่วงระยะที่ 2 (Posttest-Pretest) จากนั้นจึงวิเคราะห์ค่าความต่างของการใช้สื่อแต่ละประเภทกับค่าความต่างของการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้วยวิธี Partial Correlation เพื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรการใช้สื่อแต่ละประเภทไว้ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

การใช้สื่อวิทยุ

พบว่า การใช้สื่อวิทยุมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง-การปกครอง และด้านสาธารณสุขมูลฐาน แต่เป็นความสัมพันธ์ทางลบ โดยได้ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ $(r) = -.2047^*$ และ $-.2344^{**}$ และนอกจากนั้นการใช้สื่อวิทยุยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านความรู้ทั่วไป โดยได้ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ $(r) = .1136^*$ แต่สำหรับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ และด้านการบันเทิงพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อวิทยุ (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อวิทยุกับความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง-การปกครอง การพัฒนาอาชีพ การสาธารณสุขมูลฐาน ด้านความรู้ทั่วไปและด้านการบันเทิง

ความสัมพันธ์ของตัวแปร			
ตัวแปรที่ 1	ตัวแปรที่ 2	ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
การใช้สื่อ	การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร		
	ด้านการเมือง-การปกครอง	-.2047	.001*
	ด้านการพัฒนาอาชีพ	.0124	.424
วิทยุ	ด้านสาธารณสุขมูลฐาน	-.2344	.000**
	ด้านความรู้ทั่วไป	.1136	.039*
	ด้านการบันเทิง	-.0124	.424

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน **P < .01

*P < .05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การใช้สื่อโทรทัศน์ พบว่า การใช้สื่อโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ในสาระประโยชน์
ของข่าวสารทุก ๆ ด้าน (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อโทรทัศน์กับความเปลี่ยนแปลง
เกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการ เมือง-การปกครอง การพัฒนา
อาชีพ การสาธารณสุขมูลฐาน ด้านความรู้ทั่วไป และด้านการบันเทิง

ความสัมพันธ์ของตัวแปร		ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
ตัวแปรที่ 1	ตัวแปรที่ 2		
การใช้สื่อ	การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร		
โทรทัศน์	ด้านการ เมือง-การปกครอง	-.0704	.126
	ด้านการพัฒนาอาชีพ	.0299	.322
	ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน	-.0780	.113
	ด้านความรู้ทั่วไป	.0570	.189
	ด้านการบันเทิง	-.0502	.218

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การใช้หนังสือพิมพ์รายวัน พบว่า การใช้สื่อหนังสือพิมพ์รายวันมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านความรู้ทั่วไป โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) $-.1756$ และนอกจากนี้การใช้สื่อหนังสือพิมพ์รายวันยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง-การปกครอง ด้านการพัฒนาอาชีพ และด้านการบันเทิง พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อหนังสือพิมพ์รายวัน (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อหนังสือพิมพ์รายวันกับความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเมือง-การปกครอง การพัฒนาอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไป ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน และด้านการบันเทิง

ความสัมพันธ์ของตัวแปร		ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
ตัวแปรที่ 1	ตัวแปรที่ 2		
การใช้สื่อ	การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร		
	ด้านการเมือง-การปกครอง	$-.0688$.143
	ด้านการพัฒนาอาชีพ	$.0958$.069
หนังสือพิมพ์	ด้านความรู้ทั่วไป	$-.1756$.003*
รายวัน	ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน	$.1163$.036*
	ด้านการบันเทิง	$-.0348$.295

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน * $P \leq .05$

การใช้สื่อหนังสือพิมพ์ฝ่าฝืน พบว่า การใช้สื่อหนังสือพิมพ์ฝ่าฝืนมีความสัมพันธ์ เชิงลบกับการรับรู้ ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านความรู้ทั่วไป โดยได้ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = $-.2540$ และนอกจากนี้ การใช้สื่อหนังสือพิมพ์ฝ่าฝืนยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ, ด้าน การบันเทิง และด้านการสาธารณสุขมูลฐาน โดยได้ค่าสัมประ- สัมพันธ์สหสัมพันธ์ (r) = $.2074$, $.1207$ และ $.1185$ ตามลำดับ แต่สำหรับการรับรู้ในสาระประโยชน์ ของข่าวสารด้านการเมือง-การปกครอง พบว่าไม่มีความ สัมพันธ์กับการใช้สื่อหนังสือพิมพ์ฝ่าฝืน (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความ เปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อหนังสือพิมพ์ฝ่าฝืนกับความ เปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการ เมือง-การ ปกครอง การพัฒนาอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไป ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน และ ด้านการบันเทิง

ความสัมพันธ์ของตัวแปร

ตัวแปรที่ 1	ตัวแปรที่ 2	ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
การใช้สื่อ หนังสือพิมพ์ ฝ่าฝืน	การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร		
	ด้านการ เมือง-การปกครอง	$-.0369$	$.284$
	ด้านการพัฒนาอาชีพ	$.2074$	$.001^*$
	ด้านความรู้ทั่วไป	$-.2540$	$.000^{**}$
	ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน	$.1185$	$.033^*$
	ด้านการบันเทิง	$.1207$	$.030^*$

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน $**P \leq .01$

$*P \leq .05$

การใช้สื่อหนังสือวิชาการ พบว่า การใช้สื่อหนังสือวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = .1460 แต่สำหรับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง-การปกครอง ด้านความรู้ทั่วไป ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน และด้านการบันเทิง พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อหนังสือวิชาการ (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อหนังสือวิชาการ เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเมือง-การปกครอง ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไป ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน และด้านการบันเทิง

ความสัมพันธ์ของตัวแปร		ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
ตัวแปรที่ 1	ตัวแปรที่ 2		
หนังสือวิชาการ	การใช้สื่อ	การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร	
		ด้านการเมือง-การปกครอง	.068
		ด้านการพัฒนาอาชีพ	.012*
		ด้านความรู้ทั่วไป	.110
		ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน	.303
	ด้านการบันเทิง	.468	

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน *P ≤ .05

การใช้สื่อนิตยสาร พบว่า การใช้สื่อนิตยสารมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านความรู้ทั่วไป โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = $-.3325$ และนอกจากนี้การใช้สื่อนิตยสารยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ และด้านการสาธารณสุขมูลฐาน โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = $.1986$ และ $.1122$ ตามลำดับ แต่สำหรับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง-การปกครอง และด้านการบันเทิง พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อนิตยสาร (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อนิตยสารรายสัปดาห์ รายักษ์กับความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเมือง-การปกครอง ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไป ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน และด้านการบันเทิง

ความสัมพันธ์ของตัวแปร		ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
ตัวแปรที่ 1	ตัวแปรที่ 2		
การใช้สื่อ	การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร		
นิตยสาร	ด้านการเมือง-การปกครอง	$-.0415$	$.260$
	ด้านการพัฒนาอาชีพ	$.1986$	$.001^*$
	ด้านความรู้ทั่วไป	$-.3325$	$.000^{**}$
	ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน	$.1122$	$.041^*$
	ด้านการบันเทิง	$.0756$	$.121$

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน * $P < .01$

** $P < .05$

การใช้สื่อ เทปบันทึกเสียง พบว่า การใช้สื่อ เทปบันทึกเสียงมีความสัมพันธ์ เชิงลบกับการรับรู้ ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านความรู้ทั่วไป โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = $-.2305$ และนอกจากนี้ การใช้สื่อ เทปบันทึกเสียงยังมีความสัมพันธ์ เชิงบวกกับการรับรู้ ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการบันเทิง โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = $.2053$ แต่สำหรับการรับรู้ ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง-การปกครอง ด้านการพัฒนาอาชีพ และด้านการสาธารณสุขมูลฐาน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อ เทปบันทึกเสียง (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความ เปลี่ยนแปลง ในการใช้สื่อ เทปบันทึกเสียงกับความ เปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการ เมือง-การปกครอง การพัฒนาอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไป ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน แลขด้านการบันเทิง

ความสัมพันธ์ของตัวแปร		ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
ตัวแปรที่ 1	ตัวแปรที่ 2		
การใช้สื่อ	การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร		
	ด้านการ เมือง-การปกครอง	$-.0179$	$.391$
	ด้านการพัฒนาอาชีพ	$.0669$	$.150$
เทปบันทึก	ด้านความรู้ทั่วไป	$-.2305$	$.000^{**}$
เสียง	ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน	$.0577$	$.156$
	ด้านการบันเทิง	$.2053$	$.001^*$
กลุ่มตัวอย่างจำนวน		246 คน	$**P \leq .01$
			$*P \leq .05$

การใช้สื่อ เทปบันทึกภาพ พบว่า การใช้สื่อ เทปบันทึกภาพมีความสัมพันธ์ เชิงลบกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านความรู้ทั่วไปและด้านการบันเทิง โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = $-.1514$ และ $-.1291$ ตามลำดับ แต่สำหรับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง-การปกครอง ด้านการพัฒนาอาชีพและด้านการสาธารณสุขมูลฐาน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อ เทปบันทึกภาพ (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อ เทปบันทึกภาพ (Video) กับการเปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเมือง-การปกครอง การพัฒนาอาชีพ ความรู้ทั่วไป การสาธารณสุขมูลฐาน และด้านการบันเทิง

ความสัมพันธ์ของตัวแปร		ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
ตัวแปรที่ 1	ตัวแปรที่ 2		
การใช้สื่อ เทปบันทึกภาพ	การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร		
	ด้านการเมือง-การปกครอง	.0454	.182
	ด้านการพัฒนาอาชีพ	.0779	.114
	ด้านความรู้ทั่วไป	-.1514	.009*
	ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน	.0197	.380
	ด้านการบันเทิง	-.1291	.023*
กลุ่มตัวอย่างจำนวน		246 คน	*P ≤ .05

การใช้สื่อป้ายประกาศของ ทพบว่ การใช้สื่อป้ายประกาศของทางราชการมีความสัมพันธ์ทางลบ
 ทางราชการ
 กับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านความรู้ทั่วไปโดย
 ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = -.2502 และนอกจากนี้
 การใช้สื่อป้ายประกาศของทางราชการยังมีความสัมพันธ์ทาง
 บวกกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการ เมือง-
 การปกครอง แต่สำหรับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าว
 สารด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน และด้าน
 การบันเทิงพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อป้ายประกาศของ
 ทางราชการ (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความ เปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อป้ายประกาศของทางราชการกับ
 ความ เปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการ
 เมือง-การปกครอง ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไป ด้านการสาธารณสุข
 มูลฐาน และด้านการบันเทิง

ความสัมพันธ์ของตัวแปร		ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
ตัวแปรที่ 1	ตัวแปรที่ 2		
การใช้สื่อ	การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร		
	ด้านการ เมือง-การปกครอง	.1161	.036*
ป้ายประกาศ	ด้านการพัฒนาอาชีพ	-.0317	.312
ของทาง	ด้านความรู้ทั่วไป	-.2502	.000**
ราชการ	ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน	.0991	.062
	ด้านการบันเทิง	.0889	.084

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน **P ≤ .01
 *P ≤ .05

การใช้สื่อภาพยนตร์ พบว่า การใช้สื่อภาพยนตร์มีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านความรู้ทั่วไป โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = $-.1903$ และนอกจากนี้การใช้สื่อภาพยนตร์ยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = $.1750$ แต่สำหรับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง-การปกครอง ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน และด้านการบันเทิง พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อภาพยนตร์ (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการ เปลี่ยนแปลง ในการใช้สื่อภาพยนตร์กับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการ เมือง-การปกครอง ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไป ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน และด้านการบันเทิง

ความสัมพันธ์ของตัวแปร		ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
ตัวแปรที่ 1	ตัวแปรที่ 2		
การใช้สื่อ	การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร		
ภาพยนตร์	ด้านการเมือง-การปกครอง	$-.0961$	$.068$
	ด้านการพัฒนาอาชีพ	$.1750$	$.003^*$
	ด้านความรู้ทั่วไป	$-.1903$	$.001^*$
	ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน	$-.0779$	$.114$
	ด้านการบันเทิง	$.1039$	$.053$

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน *P \leq .05

การใช้สื่อหอกระจายข่าว พบว่า การใช้สื่อหอกระจายข่าวมีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านความรู้ทั่วไป โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = $-.3355$ และนอกจากนี้การใช้สื่อหอกระจายข่าวยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพและด้านการสาธารณสุขมูลฐาน โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = $.1357$ และ $.1547$ ตามลำดับ แต่สำหรับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง-การปกครองและด้านการบันเทิงพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อหอกระจายข่าว (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงการใช้สื่อหอกระจายข่าวกับการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเมือง-การปกครอง การพัฒนาอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไป ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน และด้านการบันเทิง

ความสัมพันธ์ของตัวแปร		ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
ตัวแปรที่ 1	ตัวแปรที่ 2		
การใช้สื่อหอกระจายข่าว	ด้านการเมือง-การปกครอง	.0246	.352
	ด้านการพัฒนาอาชีพ	.1351	.018*
	ด้านความรู้ทั่วไป	-.3355	.000**
	ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน	.1574	.007*
	ด้านการบันเทิง	.0624	.167
กลุ่มตัวอย่างจำนวน		246 คน	**P < .01
			*P < .05

การใช้สื่อแผ่นปลิว
โฆษณาสินค้า

พบว่า การใช้สื่อแผ่นปลิวโฆษณาสินค้ามีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านความรู้ทั่วไป โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $(r) = -.3570$ และนอกจากนี้ การใช้สื่อแผ่นปลิวโฆษณาสินค้ายังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ และด้านการสาธารณสุขมูลฐาน โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ $(r) = .1495$ และ $.1235$ ตามลำดับ แต่สำหรับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง การปกครอง และด้านการบันเทิง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อแผ่นปลิวโฆษณาสินค้า (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อแผ่นปลิวโฆษณากับความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเมือง-การปกครอง การพัฒนาอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไป ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน และด้านการบันเทิง

ความสัมพันธ์ของตัวแปร		ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
ตัวแปรที่ 1	ตัวแปรที่ 2		
การใช้สื่อ	การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร		
	ด้านการเมือง-การปกครอง	.0716	.134
แผ่นปลิว	ด้านการพัฒนาอาชีพ	.1495	.010*
โฆษณา	ด้านความรู้ทั่วไป	-.3570	.000**
สินค้า	ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน	.1235	.028*
	ด้านการบันเทิง	.0541	.201

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน **P ≤ .01

*P ≤ .05

การใช้สื่อ เอกสารจาก หน่วยงานราชการ พบว่า การใช้สื่อ เอกสารจากหน่วยงานราชการมีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านความรู้ทั่วไป โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = $-.2596$ แต่สำหรับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง-การปกครอง ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน และด้านการบันเทิงนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อ เอกสารจากหน่วยงานราชการ (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างความเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อ เอกสารจากหน่วยงานราชการกับความเปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเมือง-การปกครอง การพัฒนาอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไป ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน และด้านการบันเทิง

ความสัมพันธ์ของตัวแปร		ค่าสหสัมพันธ์	ระดับนัยสำคัญ
ตัวแปรที่ 1	ตัวแปรที่ 2		
การใช้สื่อ	การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร		
เอกสารจากหน่วยงานราชการ	ด้านการเมือง-การปกครอง	.0573	.187
	ด้านการพัฒนาอาชีพ	.0709	.136
	ด้านความรู้ทั่วไป	$-.2596$.000**
	ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน	.1056	.056
	ด้านการบันเทิง	$-.0533$.205

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 246 คน **P < .01

สรุปผลการวิจัย อภิปราย เสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรู้หนังสือกับการใช้สื่อแต่ละประเภท ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารความสัมพันธ์ของปัจจัยบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ และรายได้กับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สื่อและปัจจัยบุคคลกับการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร โดยวิเคราะห์ตามข้อตกลงที่ว่า การรู้หนังสือเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มเป้าหมาย โดยมีพฤติกรรมการใช้สื่อเพื่อเปิดรับข่าวสาร และมีการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารของกลุ่มเปลี่ยนแปลงไป สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เจาะจงใช้ทำการศึกษาครั้งนี้เป็นกลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือ และได้เข้าร่วมโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือของจังหวัดพิจิตร จนมีความสามารถด้านการอ่านและเขียนได้ เป็นผู้รู้หนังสือใหม่ ผู้วิจัยได้สุ่มเลือกตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนทั้งสิ้น 246 คน จากเขตการศึกษาจำนวน 3 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ อันได้แก่ อำเภอโพทะเล อำเภอโพธิ์ประทับช้าง อำเภอบางมูลนาก และกิ่งอำเภอบัณฑลื้อ

จากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกัน แต่ได้กำหนดระยะเวลาเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ระยะ คือเก็บข้อมูลในระยะที่กลุ่มเป้าหมายยังไม่รู้หนังสือ 1 ครั้ง (Pre test) ในเดือนมีนาคม 2529 และเก็บในช่วงระยะที่กลุ่มเป้าหมายมีความสามารถในการอ่านและเขียนแล้วอีก 1 ครั้ง (Post test) ระหว่างเดือนมกราคม 2530 ซึ่งเว้นระยะเวลาห่างกันประมาณ 10 เดือน เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของข้อมูลในระยะก่อนการรู้หนังสือ และข้อมูลในระยะที่กลุ่มเป้าหมายมีความสามารถในการอ่านและเขียนแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยการหาร้อยละ การทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างในช่วงระยะก่อนการรู้หนังสือ และเมื่อเป็นผู้รู้หนังสือแล้วด้วยวิธี T-Pair test การหาค่าความสัมพันธ์ด้วยวิธี Partial Correlation และ Pearson Product Moment Correlation Coefficient โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากแนวทางการศึกษาของ Kippax และ Murray เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นและข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สื่อ

1.1 อายุ ผู้รู้หนังสือใหม่ส่วนใหญ่อายุ 40 ปีขึ้นไป รองลงมาได้แก่ ผู้มีอายุระหว่าง 31 ปี ถึง 40 ปี และอายุ 21 ปี ถึง 30 ปี ทั้งนี้เพราะเงื่อนไขของโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติกำหนดให้ผู้ที่เข้าร่วมโครงการมีอายุ 15 - 50 ปี กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จึงมีอายุค่อนข้างมาก

1.2 เพศ ผู้รู้หนังสือใหม่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

1.3 รายได้ ผู้รู้หนังสือใหม่ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 5,001 บาท ถึง 10,000 บาท ต่อปี รองลงมาได้แก่ ผู้มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อปี แสดงให้เห็นว่าผู้รู้หนังสือเป็นผู้ที่มีรายได้ค่อนข้างต่ำ

1.4 ปริมาณของสื่อที่มีอยู่ในชุมชน การเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณของสื่อแต่ละประเภท จากข้อมูลในระยะที่ 1 และที่ 2 สรุปได้ว่า ภายหลัง เมื่อเป็นผู้รู้หนังสือแล้ว ในชุมชนของผู้รู้หนังสือใหม่มีปริมาณของสื่อสิ่งพิมพ์เพิ่มขึ้นเป็นอันดับที่ 1 โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์ฝ่าผั่ง และหนังสือวิชาการ นอกจากนั้นยังมีสื่อประเภทเทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ และภาพยนตร์ มีปริมาณเพิ่มขึ้นเช่นกัน

1.5 ปริมาณการใช้สื่อเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านต่าง ๆ กล่าวได้ว่า ภายหลัง เมื่อผู้รู้หนังสือใหม่มีความสามารถในการอ่านและเขียนแล้ว พบว่ามีปริมาณการใช้สื่อวิทยุ และโทรทัศน์ลดลง แสดงให้เห็นว่า ผู้รู้หนังสือใหม่มีการเลือกใช้สื่อเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ตัวแปรต้นได้แก่การรู้หนังสือ ตัวแปรตามได้แก่ การใช้สื่อต่าง ๆ แต่ละประเภท ผลจากการวิเคราะห์ทางสถิติปรากฏว่า ตัวแปรตามอันได้แก่ การใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์ฝ่าผั่ง นิตยสาร หนังสือวิชาการ เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ (Video) บั๊ยประกาศของทางราชการ ภาพยนตร์ แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า และเอกสารจากหน่วยงานราชการ ตัวแปรตามแต่ละตัวดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับตัวแปรต้น แสดงให้เห็นว่าการรู้หนังสือมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อ ยกเว้นการใช้สื่อทอกระจ่ายข่าวเพียงสื่อเดียวเท่านั้นที่พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการรู้หนังสือ

สมมติฐานที่ 2.1 ตัวแปรต้นคือ ปัจจัยบุคคลอันได้แก่ เพศ อายุ และรายได้ ตัวแปรตามคือ ความเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อแต่ละประเภทเพื่อเปิดรับข่าวสาร ผลการวิเคราะห์ทางสถิติสรุปได้ดังนี้

2.1.1 เพศมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงการใช้สื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง หอกระจายข่าว ป้ายประกาศของทางราชการ และแผ่นปลิวโฆษณาสินค้า และเพศชายมีแนวโน้มใช้สื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน และป้ายประกาศของทางราชการมากกว่าเพศหญิง สำหรับเพศหญิงนั้นมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงการใช้สื่อหอกระจายข่าว และแผ่นปลิวโฆษณาสินค้ามากกว่าเพศชาย

2.1.2 อายุมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อนิตยสาร หอกระจายข่าว และภาพยนตร์ สำหรับผู้ที่มีอายุน้อยนั้นมีแนวโน้มว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงการใช้สื่อแต่ละประเภทดังกล่าวมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก

2.1.3 รายได้มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อวิทยุ นิตยสาร หนังสือวิชาการ เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ และภาพยนตร์ และผู้ที่มีรายได้ค่อนข้างน้อยมีแนวโน้มใช้สื่อวิทยุเพิ่มขึ้นมาก และผู้ที่มีรายได้ค่อนข้างสูงมีแนวโน้มใช้สื่อนิตยสาร หนังสือวิชาการ เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ และภาพยนตร์เพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ที่มีรายได้ค่อนข้างน้อย

สมมติฐานที่ 2.2 ตัวแปรต้นคือ ปัจจัยบุคคลอันได้แก่ เพศ อายุ และรายได้ ตัวแปรตามคือ ความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ สรุปได้ดังนี้

- อายุ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ในสาระประโยชน์ด้านข่าวสาร และผู้ที่มีอายุมากมีแนวโน้มว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง การปกครอง มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย

- เพศและรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร

สมมติฐานที่ 3 ตัวแปรต้น คือการใช้สื่อแต่ละประเภทได้แก่การใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง หนังสือวิชาการ นิตยสาร เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ (Video) ป้ายประกาศของทางราชการ หอกระจายข่าว ภาพยนตร์ แผ่นปลิว

โฆษณาสินค้า และเอกสารจากหน่วยงานราชการ ตัวอย่างคือ การเปลี่ยนแปลงในการรับรู้ ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง การปกครอง ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการ สาธารณสุขมูลฐาน ด้านความรู้ทั่วไป และด้านการบันเทิง ผลการวิเคราะห์ทางสถิติปรากฏดังนี้

3.1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงการใช้สื่อ

แต่ละประเภทกับการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง การปกครอง สรุปได้ว่ามีเพียงการใช้สื่อวิทยุและป้ายประกาศของทางราชการ มีความสัมพันธ์ เชิงบวกกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง การปกครอง หมายความว่า ผู้รู้หนังสือใหม่มีการใช้สื่อดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นและมีการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านนั้น เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แต่สำหรับการใช้สื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์ ฝ่าผนัง หนังสือวิชาการ เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ เอกสารจากหน่วยงานราชการ ภาพยนตร์ หอกระจายข่าว และแผ่นปลิวโฆษณาสินค้าพบว่าการใช้สื่อต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่มีความสัมพันธ์ทาง สถิติกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านนี้ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงการใช้สื่อแต่ละ

ประเภทกับการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ สรุปได้ว่า การใช้สื่อหนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง หนังสือวิชาการ นิตยสาร ภาพยนตร์ หอกระจายข่าว และแผ่นปลิว โฆษณาสินค้า การเปลี่ยนแปลงการใช้สื่อแต่ละประเภทนี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลง ในการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ หมายความว่าผู้รู้หนังสือใหม่มีการ ใช้สื่อต่าง ๆ ดังกล่าวเพื่อเปิดรับข่าวสารด้านนี้เพิ่มมากขึ้น และมีการรับรู้ในสาระประโยชน์ของ ข่าวสารด้านนี้เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แต่สำหรับการใช้สื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ (Video) ป้ายประกาศของทางราชการ และเอกสารจากหน่วยงานราชการ พบว่าการใช้สื่อต่าง ๆ เหล่านี้ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ในสาระประโยชน์ของ ข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ หมายความว่าการใช้สื่อต่าง ๆ เหล่านี้ไม่มีส่วนช่วยสนับสนุนต่อ การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านนี้ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงการใช้สื่อแต่ละประเภทกับ

การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านความรู้ทั่วไป สรุปได้ว่าการใช้สื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์

รายวัน หนังสือพิมพ์ผาผึ้ง นิตยสาร เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ บ้ายประกาศของทางราชการ ภาพยนตร์ หอกระจายข่าว แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า และเอกสารจากหน่วยงานราชการ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านความรู้ทั่วไป หมายความว่าผู้รู้หนังสือใหม่มีการใช้สื่อดังกล่าวเพิ่มขึ้นมาก แต่มีการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านนี้ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3.4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อีสื่อแต่ละประเภทกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการสาธารณสุขมูลฐาน สรุปได้ว่าการใช้อีสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์ผาผึ้ง นิตยสาร หอกระจายข่าว และแผ่นปลิวโฆษณาสินค้า การใช้อีสื่อต่าง ๆ แต่ละประเภทเหล่านี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการสาธารณสุขมูลฐาน หมายความว่าผู้รู้หนังสือใหม่มีการใช้อีสื่อเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น และการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านนี้เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

แต่สำหรับการใช้อีสื่อโทรทัศน์ หนังสือวิชาการ เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ (Video) บ้ายประกาศของทางราชการ ภาพยนตร์ และเอกสารจากหน่วยงานของทางราชการ พบว่าการใช้อีสื่อแต่ละประเภทดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการสาธารณสุขมูลฐาน หมายความว่ามีการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านนี้ไม่ได้แปรตามการใช้อีสื่อต่าง ๆ เหล่านี้ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.5 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อีสื่อแต่ละประเภทกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการบันเทิง สรุปได้ว่าการใช้อีสื่อหนังสือพิมพ์ผาผึ้ง และ เทปบันทึกเสียง การใช้อีสื่อแต่ละประเภทนี้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการบันเทิง หมายความว่าผู้รู้หนังสือใหม่มีการใช้อีสื่อแต่ละประเภทดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านนี้ก็เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ การใช้อีสื่อเทปบันทึกภาพ (Video) ยังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการบันเทิงอีกด้วย หมายความว่ามีการใช้อีสื่อเทปบันทึกภาพเพิ่มมากขึ้น แต่มีการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านนี้เพิ่มขึ้นน้อย

แต่สำหรับการใช้อีสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือวิชาการ นิตยสาร บ้ายประกาศของทางราชการ ภาพยนตร์ หอกระจายข่าว แผ่นปลิวโฆษณา และเอกสารจากหน่วยงานราชการ พบว่าการใช้อีสื่อต่าง ๆ แต่ละประเภทนี้ไม่มีความสัมพันธ์กับ

การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการบันเทิง หมายความว่า การใช้สื่อต่าง ๆ เหล่านี้เพิ่มขึ้นแต่การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารไม่เพิ่มขึ้น ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลที่ได้จากการศึกษา

ในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารของผู้รั้งหนังสือใหม่ในจังหวัดพิจิตรนั้น ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่า ภายหลังที่ประชากรมีความสามารถในการอ่านและเขียนแล้ว มีการใช้สื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนเพิ่มมากขึ้นกว่าในช่วงระยะที่ยังไม่รู้หนังสือ ประเภทของสื่อที่มีผู้ใช้มากที่สุดคือสื่อวิทยุ รองลงไปได้แก่สื่อโทรทัศน์ หอกระจายข่าว และสื่อสิ่งพิมพ์ ตามลำดับ สาเหตุที่พบว่ามีการใช้สื่อวิทยุมากที่สุดนั้น อาจเนื่องมาจากคนชนบทส่วนใหญ่จะมีวิทยุ เป็นของตนเอง และเป็นสื่อที่สะดวกแก่การเปิดรับ ไม่มีขีดจำกัดสำหรับผู้ใช้นี้ แม้ว่าจะอ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์นั้นมีปริมาณผู้ใช้เพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน เพราะประชากรมีปัจจัยด้านการอ่านและเขียนเข้ามาแทรก สื่อสิ่งพิมพ์ที่ประชากรนิยมใช้มากที่สุด ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวัน รองลงมาได้แก่ เอกสารจากหน่วยงานราชการ หนังสือพิมพ์วิชาการ และแผ่นปลิวโฆษณาสินค้าตามลำดับ สาเหตุที่ประชากรเลือกใช้สื่อประเภทหนังสือพิมพ์รายวันมากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์อื่นนั้น อาจเป็นเพราะกรมการศึกษานอกโรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมด้านการอ่านของประชาชนในชนบทโดยจัดซื้อหนังสือพิมพ์รายวันให้แก่ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านวันละ 1 ฉบับ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนี้จึงมีประจำอยู่ในชุมชน แต่เนื่องจากปัญหาด้านระยะทางระหว่างสถานที่ตั้งที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านกับแหล่งที่ขาย ทำให้หนังสือพิมพ์รายวันมักจะถูกจัดส่งมาไม่เป็นประจำวัน ข่าวสารที่ประชากรได้รับจึงไม่ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และจากการสัมภาษณ์ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งอยู่ประจำในพื้นที่เป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้โดยไม่ใช้แบบสัมภาษณ์ ทำให้ทราบว่าแม้ประชากรในเขตการวิจัยจะนิยมใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพิ่มมากขึ้นก็ตาม แต่ก็มีปัจจัยอื่นที่ขัดขวางการแสวงหาข่าวสารจากสื่อประเภทสิ่งพิมพ์นั้นคือ ปัจจัยด้านสายตา ปัญหาเรื่องการประกอบอาชีพ ไม่มีเวลาว่างที่จะแสวงหาข่าวสารได้ด้วยตนเอง รวมทั้งความสามารถในการอ่านคำยากที่พบอยู่ในรายละเอียดของข่าวสาร ประชากรจำนวนหนึ่งไม่มีความต้องการที่จะแสวงหาข่าวสาร และในชุมชนขาดแคลนสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่าน ปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้ จึงนับเป็นอุปสรรคต่อการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อแสวงหาข่าวสารของผู้รั้งหนังสือใหม่ในเขตจังหวัดพิจิตร

สำหรับการวิจัยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรู้หนังสือกับการใช้สื่อแต่ละประเภท การใช้สื่อแต่ละประเภทกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านต่าง ๆ และการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยบุคคลอื่นได้แก่ เพศ อายุ และรายได้กับการเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อและการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยจำแนกตัวแปรที่เกี่ยวข้องออกเป็นประเภท เพื่อให้การวิเคราะห์ชัดเจนและตรงจุดประสงค์ของการวิจัย ซึ่งการวิเคราะห์ที่ได้ผลดังนี้

ในช่วงระยะที่ประชากรเป็นผู้รู้หนังสือแล้วนั้น ประชากรมีการใช้สื่อต่าง ๆ แพร่หลายขึ้นและมีปริมาณการใช้สื่อบ่อยครั้งกว่าในช่วงระยะก่อนการรู้หนังสือ แสดงให้เห็นว่าการรู้หนังสือมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ประชากรมีการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อเปิดรับข่าวสารเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สื่อสิ่งพิมพ์นั้น มีปริมาณการใช้แตกต่างจากช่วงระยะแรกอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังพบว่า เมื่อเป็นผู้รู้หนังสือใหม่แล้ว ประชากรมีการเลือกใช้สื่อต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกหลายประเภทและการใช้สื่อบางประเภทลดลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อประชากรมีการรู้หนังสือแล้ว โอกาสในการเลือกใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อเปิดรับข่าวสารมีทางเลือกมากขึ้นกว่าเดิม ประชากรกลุ่มนี้จึงไม่จำเป็นต้องจำเจอยู่กับการใช้สื่อเหมือนเช่นในระยะที่ยังไม่มีความสามารถในการอ่านและเขียนหนังสือ ทั้งยังกระจายการใช้สื่อไปตามความสะดวกและความสนใจของแต่ละคน ยกเว้นเพียงการใช้สื่อหอกระจายข่าวเพียงสิ่งเดียวเท่านั้นที่ไม่แปรตามการรู้หนังสือ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้ประโยชน์ของสื่อหอกระจายข่าวในชุมชนมุ่งเน้นเพื่อการประชาสัมพันธ์ข่าวสารในหมู่บ้านและข่าวสารของทางราชการเท่านั้น ซึ่งแตกต่างไปจากเนื้อหาของสื่ออื่น ๆ ประชากรกลุ่มนี้จึงไม่สนใจเลือกใช้สื่อหอกระจายข่าว ดังนั้นผลจากการศึกษานี้จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่คาดคะเนไว้ และยืนยันผลการศึกษาของ Lerner ที่กล่าวว่า "การอ่านออกเขียนได้ (Literacy) เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนเพื่อเปิดรับข่าวสารมาก"

นอกจากนั้นผลจากการศึกษาครั้งนี้ยังทำให้ทราบว่า เมื่อเป็นผู้รู้หนังสือแล้ว ประชากรมีการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านต่าง ๆ จากสื่อแต่ละประเภทแตกต่างไปจากเมื่อครั้งที่ยังไม่รู้หนังสือ แสดงให้เห็นว่าเมื่อเป็นผู้รู้หนังสือแล้ว ผู้รู้หนังสือใหม่มีการใช้สื่อแพร่หลายขึ้นทั้งยังมีการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อเพิ่มขึ้นด้วย แม้จะพบว่าการเลือกใช้สื่อบางประเภทผู้ใช้ได้รับสาระประโยชน์ของข่าวสารเพิ่มขึ้นน้อย หรือการเลือกใช้สื่อบางประเภทผู้ใช้ได้รับสาระประโยชน์ของข่าวสารเพิ่มขึ้นมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อบางประเภท

มิได้เสนอเนื้อหาของข่าวสารครบทุก ๆ ด้าน ทำให้ผู้ใช้ไม่ได้รับสาระประโยชน์จากการเลือกใช้สื่อประเภทนั้นโดยตรง อย่างไรก็ตามผลจากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่า การรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ และด้านการสาธารณสุขมูลฐาน พบว่าประชากรมีการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านนี้จากสื่อเพิ่มมากขึ้นกว่าการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านอื่น ๆ ซึ่งอาจเนื่องจากข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพและด้านการสาธารณสุขมูลฐาน เป็นข่าวสารที่ใกล้ชิดตัวประชากร และอยู่ในความสนใจของพวกเขา ดังนั้น เมื่อได้รับข่าวสารประเภทนี้จากสื่อต่าง ๆ จึงมีการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวนั้นได้ดีและเร็วกว่า สาระประโยชน์ของข่าวสารที่ไม่อยู่ในความสนใจของผู้รับหนังสือใหม่กลุ่มนี้ ดังนั้นการศึกษาตามสมมติฐานนี้จึงสอดคล้องและเป็นไปตามแนวความคิดของ Wakefield ที่กล่าวว่า "คนเราเลือกที่จะรับรู้โดยอาศัยประสบการณ์ ความคาดหวัง และแรงจูงใจของแต่ละคน" และ Knolwes กล่าวว่า "ผู้ใหญ่จะให้ความสนใจต่อสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเขา อีกทั้งผู้ใหญ่จะสนใจเรียนรู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว"

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบุคคลและการใช้สื่อแต่ละประเภทนั้นพบว่า เพศเป็นตัวแปรหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์ผาผืน หอกระจายข่าว ป้ายประกาศของทางราชการ และแผ่นปลิวโฆษณาสินค้า นอกเหนือจากปัจจัยด้านการรู้หนังสือแล้ว โดยเฉพาะเพศชายมีแนวโน้มในการใช้สื่อดังกล่าวมากกว่าเพศหญิง นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่มีอายุน้อยมีการเปลี่ยนแปลงในการใช้สื่อประเภทนิตยสาร หอกระจายข่าว และภาพยนตร์ มากกว่าผู้ที่มีอายุมาก และปัจจัยด้านรายได้นั้นพบว่า ผู้ที่มีรายได้ต่ำจะมีการใช้สื่อวิทยุมากกว่าผู้ที่มีรายได้สูง และผู้ที่มีรายได้ค่อนข้างสูงของกลุ่มจะใช้สื่อประเภทนิตยสาร หนังสือวิชาการ เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ และภาพยนตร์มากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย สำหรับการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกาารรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารนั้นพบว่า ปัจจัยบุคคลด้านอายุเพียงปัจจัยเดียว เท่านั้นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง การปกครอง สูงกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ทั้งนี้เพราะผู้ที่มีอายุมากมีความสนใจที่จะรับรู้ข่าวสารด้านการเมือง การปกครองมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย

การศึกษาโดยนำเอาปัจจัยบุคคลมาศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่านอกเหนือจากปัจจัยด้านการอ่านออกเขียนได้แล้ว ปัจจัยบุคคลยังมีส่วนที่ช่วยสนับสนุนให้ประชากรกลุ่มนี้มีการใช้สื่อ

เพิ่มมากขึ้น และปัจจัยด้านอายุมีส่วนที่สนับสนุนให้ผู้รู้หนังสือใหม่มีการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารด้านการเมือง การปกครอง ดีขึ้นกว่าในช่วงระยะที่ยังไม่รู้หนังสือ นับว่าการศึกษานี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่คาดคะเนไว้ และทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Kippax และ Murray ที่กล่าวว่า "ปัจจัยบุคคลเป็นตัวกำหนดการใช้สื่อและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร"

จากผลการศึกษาดังที่กล่าวข้างต้นนี้จึงทำให้ภาพของแบบจำลอง (Model) ในการศึกษาครั้งนี้ชัดเจนขึ้น กล่าวคือ การรู้หนังสือมีอิทธิพลให้การใช้สื่อแต่ละประเภทเพิ่มขึ้น และการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่ได้รับจากสื่อในช่วงระยะที่ประชากรยังไม่มีความสามารถในการอ่านและเขียนหนังสือ มีความแตกต่างจากช่วงที่ประชากรมีความสามารถในการอ่านและเขียนหนังสือ ตลอดจนปัจจัยบุคคล เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้รู้หนังสือใหม่และมีการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสารดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะอันเป็นผลสืบเนื่องจากการวิจัยดังนี้

1. หลังจากที่มีการรู้หนังสือแล้ว ประชากรในเขตการศึกษาวิจัยมีการใช้สื่อต่าง ๆ แพร่หลายขึ้น สื่อที่ยังคงนิยมใช้กันมากที่สุดคือ สื่อวิทยุ สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์รายวัน ดังนั้นหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชากรกลุ่มนี้ควรจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ประชากรสนใจการหาข้อมูลด้านการพัฒนาจากสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งยังป้องกันการลืมหนังสือได้ด้วย จึงควรพิจารณาสิ่งดังกล่าวเพื่อใช้เป็นเครื่องมือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลในการพัฒนา และการใช้สื่อเพื่อเผยแพร่นี้หลาย ๆ ประเภทในเวลาเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน

2. สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมเพื่อใช้สำหรับการเผยแพร่ข่าวสารให้แก่ประชากรกลุ่มนี้ควร เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้กับประชากรกลุ่มนี้โดยเฉพาะ เนื่องจากคุณสมบัติของประชากรแตกต่างไปจากประชาชนทั่วไป ลักษณะของสื่อสิ่งพิมพ์จึงควรมีขนาดรูปร่างที่สอดคล้องกับความสนใจของพวกเขา อันได้แก่ ขนาดของตัวหนังสือต้องโต ชัดเจน เหมาะสำหรับผู้ที่มีอายุค่อนข้างสูง ภาษาง่าย ๆ เนื่องจากการทดสอบความสามารถของผู้รู้หนังสือใหม่พบว่า ผู้ผ่านโครงการอบรมรู้หนังสือนั้นก็มีความรู้ด้านการอ่านและเขียนเทียบเท่าความรู้ใน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (กรมการศึกษานอกโรงเรียนอ้างแล้ว : 72) และควรมีภาพสี่ประกอบ
เนื้อหาของข่าวสารด้วย

3. เนื้อหาของข่าวสารที่จะนำเสนอ ควรเป็นข่าวสารที่ใกล้ชิดกับประสบการณ์และ
อยู่ในความสนใจของประชากรกลุ่มนี้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เริ่มอ่านออกสนใจที่จะ เปิดรับข่าวสาร
โดย เน้น เฉพาะสาระประโยชน์ของข่าวสารที่พวกเขาสามารถจะนำไปปรับปรุง ใช้กับชีวิตประจำวัน
ได้ และ เนื้อหาต้องมุ่งตรงไปที่ปัญหาจริงของพวกเขา สำหรับ เนื้อหาข่าวสารที่เหมาะสมกับการ
พัฒนาประชากรกลุ่มนี้ควร เป็นข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการสาธารณสุขมูลฐาน ด้าน
ความรู้ทั่วไป ด้านการบันเทิง และด้านการเมือง การปกครอง ตามลำดับ การเสนอข่าวสาร
การพัฒนาต่าง ๆ เหล่านี้ เหมาะที่จะเสนอทางสื่อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ข่าวสารด้านการพัฒนาอาชีพ	ควรนำเสนอทางสื่อ	หนังสือพิมพ์ฝาผนัง หนังสือวิชาการ นิตยสาร ภาพยนตร์ หอกระจายข่าว และแผ่นปลิวโฆษณาสินค้า
ข่าวสารด้านการสาธารณสุข มูลฐาน	ควรนำเสนอทางสื่อ	หนังสือพิมพ์รายวัน วิทยุ หนังสือพิมพ์ ฝาผนัง นิตยสาร หอกระจายข่าว และแผ่นปลิวโฆษณาสินค้า
ข่าวสารด้านความรู้ทั่วไป	ควรนำเสนอทางสื่อ	วิทยุ หนังสือพิมพ์ฝาผนัง นิตยสาร ป้ายประกาศของทางราชการ หอกระจายข่าว และเอกสารจาก หน่วยงานของทางราชการ
ข่าวสารด้านการบันเทิง	ควรนำเสนอทางสื่อ	หนังสือพิมพ์ฝาผนัง เทปบันทึกเสียง และเทปบันทึกภาพ
ข่าวสารด้านการเมือง การปกครอง	ควรนำเสนอทางสื่อ	วิทยุ และป้ายประกาศของทาง ราชการ

และสำหรับข่าวสารประเภทที่เป็นข่าวหนัก เช่น ข่าวสารด้านการเมือง การปกครอง ควรนำเสนอ
ทางสื่อประเภทวิทยุจะได้ผลดีกว่าเสนอทางสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยคาดว่าประชากรกลุ่มนี้ยังมี
ปัญหาด้านการอ่านคำที่มีความหมายยาก ๆ ดังนั้น หากเสนอข่าวด้านนี้ทางสื่อสิ่งพิมพ์อาจจะทำให้

ผู้อ่านกลุ่มนี้อ่านไม่คล่อง และไม่ทราบความหมาย อาจจะเป็นสาเหตุให้ประชากรเบื้องต้นนำการท้าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ได้ในที่สุด

4. การนำเสนอข่าวสารด้านต่าง ๆ นี้ ควรเสนอทางสื่อหลาย ๆ ประเภท อาจเป็นทั้งทางวิทยุและสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อให้ข่าวสารนั้นหลากหลายอยู่ในสังคมของเขา แม้ว่าการเสนอข่าวสารด้วยสื่อหลายประเภทในเวลาเดียวกันนี้จะมากมายเกินกว่าบุคคลจะรับไว้ได้ก็ตาม แต่เมื่อบุคคลได้รับข่าวสารแล้ว ทางสื่อใดก็ตาม เขาจะละทิ้งข่าวสารส่วนมากและเลือกรับรู้เฉพาะส่วนที่เป็นจุดสนใจเท่านั้น ซึ่งโดยปกติมนุษย์เรามีแนวโน้มที่จะต้องการรับรู้ข่าวสารให้มากไว้ การถูกเร้าด้วยข่าวสารมาก ๆ จะเป็นสิ่งที่ช่วยเร่งให้มนุษย์ตัดสินใจเลือกที่จะรับรู้ในข่าวสารที่สนใจได้เร็วขึ้น (วิลลิสที ทรยางกูร อ่างแล้ว : 65)

อนึ่ง เนื่องจากการศึกษาเรื่องการใช้อ่านและการรับรู้ในสาระประโยชน์ของข่าวสาร ภายหลังจากการรู้หนังสือของผู้รู้หนังสือใหม่นี้ เป็นการศึกษาโดยเจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างมาทำการศึกษา ประชากรกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มเฉพาะไม่ใช่ประชาชนทั่วไป ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาต่าง ๆ ของประชากรกลุ่มนี้จึงแตกต่างจากประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าหากปล่อยระยะเวลาให้นานขึ้นกว่านี้ ควรมีการศึกษาวิจัยกับประชากรกลุ่มนี้อีกครั้งหนึ่ง เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาตนเองด้านการอ่านและการดำรงชีวิต

สำหรับผลการวิจัยนี้ ใช้อ้างอิง เฉพาะกลุ่มประชากรที่ได้รับการประกาศให้เป็นผู้รู้หนังสือตามโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือของจังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อปี 2528 เท่านั้น ไม่ใช่อ้างอิงกับผู้รู้หนังสือใหม่ในจังหวัดอื่น ๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. การศึกษาผู้ใหญ่และการพัฒนาแนวความคิดจากนานาประเทศ.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา, 2529.

____. "คู่มือการดำเนินงานรณรงค์ เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ" กรุงเทพมหานคร ; โรงพิมพ์ศาสนา, 2517.

____. "ประเมินผลโครงการรณรงค์ เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ" กรุงเทพมหานคร ; โรงพิมพ์ศาสนา, 2528.

____. "ฝ่ายข้อมูลและรายงานโครงการรณรงค์ เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ" เอกสารประกอบการประชุมผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์ เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ (เอกสารอัดสำเนา) กรุงเทพมหานคร : โครงการรณรงค์ เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ, 2528.

____. "การประเมินผลโครงการรณรงค์ เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ ประจำปี 2527" (เอกสารอัดสำเนา) กรุงเทพมหานคร : โครงการรณรงค์ เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ, 2528.

เกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัย. "จิตวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่" (เอกสารอัดสำเนา) กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, 2527.

ถนัด ม่วงมณี. "การศึกษานอกโรงเรียนและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง", กรุงเทพมหานคร : เลียง เชียงการพิมพ์, 2527.

วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร. "พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพสิ่งแวดล้อม", กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

สุนทร โคตรบรรเทา. "การศึกษานอกระบบโรงเรียน", กรุงเทพมหานคร : อักษรสยามการพิมพ์, 2524.

สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน. "จิตวิทยา เพื่อการศึกษาผู้ใหญ่", เชียงใหม่ : ลานนาการพิมพ์, 2526.

บทความ

บุญเลิศ ศุภดิกล "สื่อมวลชนและการพัฒนาการศึกษาในประเทศไทย" วารสารการศึกษาแห่งชาติ 2527 ปีที่ 18 ฉบับที่ 5 (มิถุนายน-กรกฎาคม); หน้า 13-50.

บุญสม นาวานูเคราะห์. "โครงการจัดการไม่รู้หนังสือ: รวมบทความทางการศึกษาผู้ใหญ่ กรุงเทพมหานคร กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา 2525. (อัครสำเนา)

วีระยุทธ วิเชียรโชติ. "โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ". (เอกสารอัครสำเนา) มปท, 2526.

เอกสารอื่น ๆ

กันยา เอกวานิช. "สภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาในภาคกลาง". วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

เกษรินทร์ สุทธิไสย รต. "พฤติกรรมการสื่อสารในชนบท : การสำรวจทางสังคม ณ อำเภอท่าม่วง จังหวัดลำปาง". วิทยานิพนธ์แผนกสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520.

จรินทร์ เทพวานิช. "การศึกษาความต้องการการฝึกอบรมและการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของเกษตรกรในประเทศไทย". วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2522.

จันทิมา สุขมาก. "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการนำความรู้วิชาชีพเกษตรไปใช้ของผู้เรียนวิชาชีพการเกษตรทางวิทยุและไปรษณีย์ในโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ในจังหวัดลำปาง". วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาต่อเนื่อง ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2526.

วิไล แยมสาขา. "ความคิดเห็นของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ผู้ใหญ่ในจังหวัดราชบุรีเกี่ยวกับบทบาทของหนังสือพิมพ์ สารผู้ใหญ่ที่มีต่อการรณรงค์ในด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกร". วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

สรศรีระวี ศษาชีวะ. "ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับความทันสมัยของประชากรในท้องที่เขตบางชัน อำเภอเมืองบุรี กรุงเทพมหานคร". วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524

ภาษาต่างประเทศหนังสือ

Belgevin, Paul. Philosophy for Adult Education. New York; The
Salisbury Press, 1976.

Knowles, Malcolm. The Adult Learner, Texas; Guel Publishing Company
Book Division, 1978.

Lerner, Danial. The Passing of Traditional Society. New York: The
Free Press, 1987.

Rogers, Everett M. Modernization among Peasants. New York: The Free
Press, 1969.

Wakefiled, Beverly. Perception and Communication. Illinois Eric:
1976.

บทความ

Haring, Arduce. "Communication and Chang in Community Development."
Journalism Quarterly 1972 Vol. 49, 512-530.

Katz Elihu, Jay G. Blumier. and Michael, Gurevitch. "Uses and
Gratification research." Public Opinion Quarterly. Vol. 4
Winter 1973-74:508-523

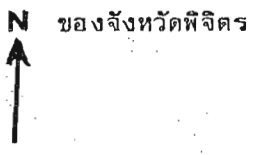
Kippax, Susan. and John P. Murray. "Using The Mass Media Need
Gratification and Perceived Utility." Communication Research
Publication Vol. 7 No. 3 July 1980:448-490

Morrison, Andrew J. "Mass Media Use by Adult." American Behavioral
Scientist. Vol. 23 No. 1 September/October 1973:71-73

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุดที่

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กลุ่มที่.....

คนที่.....

แบบสัมภาษณ์

ประกอบการศึกษาเรื่อง การใช้สื่อและความ เข้าใจในสาระประโยชน์ของข่าวสาร
ภายหลังการรู้หนังสือของผู้รู้หนังสือใหม่

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบข้อมูล เกี่ยวกับการ เลือกใช้สื่อและ เนื้อหาของข่าวสาร
ประเภทต่าง ๆ รวมทั้งความ เข้าใจในสาระประโยชน์ของข่าวสารที่ผู้รับสามารถจะนำไปประยุกต์
ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชีวิต ซึ่งข้อมูลนี้ใช้ประกอบการศึกษาวิจัยในการทำปริญญาโท
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงใคร่ขอความร่วมมือ
จากท่านผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โปรดให้ข้อมูลที่แท้จริง เพื่อ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการพัฒนา
ด้านข่าวสารในชุมชนของท่านต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เลขที่

--	--	--

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังและประเภทของสื่อที่มีอยู่ในชุมชน

1. ชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม.....นามสกุล.....
2. อายุ.....ปี 4
3. เพศ ชาย หญิง 5
4. รายได้.....บาท/ปี 6
5. จากประเภทของสื่อมวลชนต่อไปนี้ โปรดระบุสื่อที่มีอยู่ในหมู่บ้านของท่าน
 - วิทยุ 7
 - โทรทัศน์ 8
 - หนังสือพิมพ์รายวัน 9
 - หนังสือพิมพ์รายนึ่ง 10
 - หนังสือวิชาการ 11
 - หนังสือที่ออกประจำทุกวันอาทิตย์ หรือทุก ๆ 15 วัน 12
 - เทปบันทึกเสียง เช่น คำสอนของพระพยอม เทปเพลง 13
 - เทปบันทึกภาพ (วีดีโอ) 14
 - ป้ายประกาศของทางราชการ เช่น โปสเตอร์ชักชวน
ทำหมัน ป้ายเลิกกั๊ก 15
 - ภาพยนตร์ 16

- ทอกระจายข่าว 17
- แบนปลิวโฆษณาสินค้า 18
- เอกสารวิชาการจากหน่วยงาน 19

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการใช้สื่อมวลชน

ความหมายของคำตอบ

- ก. เสมอหรือทุกวัน หมายถึง ทิศคามสนใจที่จะอ่าน, ฟัง หรือดูทุกครั้งที่ต้องการข่าวสาร
- ข. บ่อย ๆ หรือค่อนข้างบ่อย หมายถึง การอ่าน, ฟัง หรือดูข่าวสาร บ่อย ๆ แต่ไม่ประจำทุกครั้ง จะขาดบ้างเมื่อมีความจำเป็น
- ค. บางครั้งบางคราว หมายถึง อ่าน, ฟัง หรือดูข่าวสารตาม สะดวก
- ง. นาน ๆ ครั้ง หมายถึง อ่าน, ฟัง หรือดูข่าวสาร ่าง ๆ โดยไม่ตั้งใจ หรือโดย บังเอิญพบข่าวนั้นเมื่อคราว จำเป็น ส่วนมากเกินกว่า 1 ครั้งต่อเดือน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูล	ความถี่ของการใช้สื่อ				
	สม่ำเสมอ หรือทุกวัน	บ่อย ๆ	บางครั้ง บางคราว	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
1. จากรายชื่อต่อไปนี้ ท่าน ได้อ่าน, ฟังหรือดูสิ่งเหล่านี้ บ่อยครั้งเพียงไร					
วิทยุ.....					☐ 20
โทรทัศน์.....					☐ 21
หนังสือพิมพ์รายวัน.....					☐ 22
หนังสือพิมพ์รายนึ่ง.....					☐ 23
หนังสือที่ออกทุกวัน อาทิตย์หรือทุก 15 วัน.....					☐ 24
หนังสือวิชาการ.....					☐ 25
เทปบันทึกเสียง เช่น เทปคำสอนของ พระพยอม เทปเพลง.....					☐ 26
เทปบันทึกภาพ (วีดีโอ).....					☐ 27
ป้ายประกาศของทาง ราชการ.....					☐ 28
ภาพยนตร์.....					☐ 29

ข้อมูล	ความถี่ของการใช้สื่อ				
	สม่ำเสมอ หรือทุกวัน	บ่อย ๆ	บางครั้ง บางคราว	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
หอกระจายข่าว.....					☐ 30
แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า.....					☐ 31
เอกสารจากหน่วยงาน.....					☐ 32
2. หากท่านสนใจข่าวการเมือง, การปกครอง ท่านจะหา ความรู้โดยใช้สื่อต่อไปนี้ บ่อยครั้งเพียงไร					
ฟังจากวิทยุ.....					☐ 33
ดูโทรทัศน์.....					☐ 34
อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน.....					☐ 35
อ่านหนังสือพิมพ์ยามัน.....					☐ 36
อ่านหนังสือที่ออกทุกวัน อาทิตย์หรือทุก 15 วัน.....					☐ 37
อ่านหนังสือวิชาการ.....					☐ 38
ฟังเทปบันทึกเสียง.....					☐ 39
ดูเทปบันทึกภาพ.....					☐ 40

ข้อมูล	ความถี่ของการใช้สื่อ					
	สม่ำเสมอ หรือทุกวัน	บ่อย ๆ	บางครั้ง บางคราว	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย	
ฟังหออกระจายข่าว.....						☐
ดูภาพยนตร์.....						☐
อ่านป้ายประกาศของ ทางราชการ.....						☐
อ่านแผนปฎิวัติโฆษณาสินค้า.....						☐
อ่านเอกสารจาก หน่วยงาน.....						☐
3. หากท่านสนใจ เรื่องการพัฒนา อาชีพของท่านให้ดีขึ้น ท่านจะ หาความรู้, รายละเอียด จากสื่อต่อไปนี้บ่อยครั้ง เพียงไร						
วิทยุ.....						☐
โทรทัศน์.....						☐
หนังสือพิมพ์รายวัน.....						☐
หนังสือพิมพ์รายนึ่ง.....						☐

41

42

43

44

45

46

47

48

49

ข้อมูล	ความถี่ของการใช้สื่อ				
	สม่ำเสมอ หรือทุกวัน	บ่อย ๆ	บางครั้ง บางคราว	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
หนังสือที่ออกทุกวัน					
อาทิตย์หรือทุก 15 วัน.....					☐ 50
อ่านหนังสือวิชาการ.....					☐ 51
เทปบันทึกเสียง.....					☐ 52
เทปบันทึกภาพ.....					☐ 53
หออกระจายข่าว.....					☐ 54
ภาพยนตร์.....					☐ 55
ป้ายประกาศของทาง ราชการ.....					☐ 56
แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า.....					☐ 57
เอกสารจากหน่วยงาน.....					☐ 58

เลขที่

--	--	--

ข้อมูล	ความถี่ของการใช้สื่อ				
	สม่ำเสมอ หรือทุกวัน	บ่อย ๆ	บางครั้ง บางคราว	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
4. หากท่านสนใจเกี่ยวกับข่าว สาธารณสุขมูลฐาน เช่น โรคติดต่อ หรือโรคระบาด ท่านจะหาความรู้จากสื่อ ต่อไปนี้บ่อยครั้งเพียงไร					
วิทยุ.....					☐ 4
โทรทัศน์.....					☐ 5
หนังสือพิมพ์รายวัน.....					☐ 6
หนังสือพิมพ์รายนึ่ง.....					☐ 7
หนังสือที่ออกทุกวัน อาทิตย์หรือทุก 15 วัน.....					☐ 8
อ่านหนังสือวิชาการ.....					☐ 9
เทปบันทึกเสียง.....					☐ 10
เทปบันทึกภาพ.....					☐ 11
หอกระจายข่าว.....					☐ 12
แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า.....					☐ 13

ข้อมูล	ความถี่ของการใช้สื่อ				
	สม่ำเสมอ หรือทุกวัน	บ่อย ๆ	บางครั้ง บางคราว	นาน ๆ	ไม่เคย
เอกสารจากหน่วยงาน.....					☐ 14
5. หากท่านสนใจข่าวกีฬาหรือ การบันเทิง ท่านจะหาความ รู้จากสื่อต่อไปนี้บ่อยครั้ง เพียงไร					
วิทยุ.....					☐ 15
โทรทัศน์.....					☐ 16
หนังสือพิมพ์รายวัน.....					☐ 17
หนังสือพิมพ์รายนึ่ง.....					☐ 18
หนังสือที่ออกทุกวัน อาทิตย์หรือทุก 15 วัน.....					☐ 19
หนังสือวิชาการ.....					☐ 20
เทปบันทึกเสียง.....					☐ 21
เทปบันทึกภาพ.....					☐ 22
หอกระจายข่าว.....					☐ 23
ภาพยนตร์.....					☐ 24

ข้อมูล	ความถี่ของการใช้สื่อ					
	สม่ำเสมอ หรือทุกวัน	บ่อย ๆ	บางครั้ง บางคราว	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย	
ป้ายประกาศของทาง ราชการ.....						☐ 25
แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า.....						☐ 26
เอกสารจากหน่วยงาน ราชการ.....						☐ 27

6. หากท่านสนใจข่าวสาร
เกี่ยวกับความรู้รอบตัวเพื่อ
นำไปใช้ติดต่อกับคนอื่น ๆ
ท่านจะหาความรู้โดยใช้
สื่อต่อไปนี้บ่อยครั้งเพียงไร

วิทยุ.....						☐ 28
โทรทัศน์.....						☐ 29
หนังสือพิมพ์รายวัน.....						☐ 30
หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์.....						☐ 31
หนังสือที่ออกทุกวัน อาทิตย์หรือทุก 15 วัน.....						☐ 32
หนังสือวิชาการ.....						☐ 33

ข้อมูล	ความถี่ของการใช้สื่อ				
	สม่ำเสมอ หรือทุกวัน	บ่อย ๆ	บางครั้ง บางคราว	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
เทปบันทึกเสียง.....					☐ 34
เทปบันทึกภาพ.....					☐ 35
หอกระจายข่าว.....					☐ 36
ภาพยนตร์.....					☐ 37
ป้ายประกาศของทาง ราชการ.....					☐ 38
แผ่นปลิวโฆษณาสินค้า.....					☐ 39
เอกสารจากหน่วยงาน.....					☐ 40

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจในสาระประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

คำชี้แจง โปรดระบุระดับประโยชน์ของข่าวสารที่ท่านเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อท่านมาก - น้อย ตามลำดับ

ข้อมูล	ระดับความเข้าใจในสาระประโยชน์ของข่าวสาร			
	มีประโยชน์ มาก	มี ประโยชน์	ค่อนข้างมี ประโยชน์	ไม่มี ประโยชน์
1. การที่ได้มีโอกาสรู้ข่าวสาร ด้านการเมือง, การ ปกครองภายในประเทศนั้น จะมีประโยชน์ต่อท่านมาก- น้อยเพียงไร.....				
2. การที่ได้มีโอกาสรู้ข่าวสาร ด้านการเมือง, การ ปกครองต่างประเทศนั้นจะมี ประโยชน์ต่อท่านมาก-น้อย เพียงไร.....				
3. การที่ท่านรู้วิธีการทำปุ๋ย อย่างง่ายเพื่อช่วยลด รายจ่ายภายในครอบครัว ไม่ต้องซื้อปุ๋ยจากร้านค้า ความรู้นี้จะมีความรู้ที่มีประโยชน์ ต่อท่านมาก-น้อยเพียงไร.....				

 41

 42

 43

ข้อมูล	ระดับความเข้าใจในสาระประโยชน์ของข่าวสาร			
	มีประโยชน์	มีประโยชน์	ค่อนข้างมีประโยชน์	ไม่มีประโยชน์
4. การที่ท่านเลือกรับประทานอาหารกึ่ง ๆ สุก ๆ ตามคำแนะนำของแพทย์จากวิทยุกระจายเสียงเพราะจะทำให้เกิดพยาธิใบไม้ในตับ ถือว่าข่าวสารนี้เป็นประโยชน์ต่อท่านมาก-น้อยเพียงไร.....				☐
44				
5. ถ้าท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการบำรุงและเลี้ยงดูสัตว์เลี้ยง เช่น หมู, เป็ด, ไก่, วัว, ควาย ท่านคิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อท่านมาก-น้อยเพียงไร.....				☐
45				
6. หากท่านได้รับข่าวเกี่ยวกับโรคระบาดของสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย จากสื่อต่าง ๆ ล่วงหน้า ทำให้ท่านสามารถป้องกันโรคที่ข่าวสารนี้เป็นประโยชน์ต่อท่านมาก-น้อยเพียงไร.....				☐
46				

ข้อมูล	ระดับความเข้าใจในสาระประโยชน์ของข่าวสาร			
	มีประโยชน์ มาก	มี ประโยชน์	ค่อนข้างมี ประโยชน์	ไม่มี ประโยชน์
7. การฟังวิทยุ, คุโทรทัศน์ หรืออ่านหนังสือพิมพ์เพื่อหา ความบันเทิงในขณะพักผ่อน นั้น ท่านคิดว่าเป็นประโยชน์ ต่อท่านมาก-น้อยเพียงไร.....				
8. ข่าวเกี่ยวกับราคาข้าวหรือ ข้าวกลโกงของพ่อค้านั้น ท่านคิดว่าจะ เป็นประโยชน์ ต่อท่านมาก-น้อยเพียงไร.....				
9. การได้อ่านหนังสือมอ ย ๆ นอกจากจะป้องกันกรลืม หนังสือแล้วยังช่วยท่านมี ความรู้เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้น การอ่านหนังสือจะเป็น ประโยชน์ต่อท่านมาก- น้อยเพียงไร.....				

47

48

49

ข้อมูล	ระดับความเข้าใจในสาระประโยชน์ของข่าวสาร			
	มีประโยชน์ มาก	มี ประโยชน์	ค่อนข้างมี ประโยชน์	ไม่มี ประโยชน์
10. ท่านเห็นว่าการฟังรายการ ความรู้เกี่ยวกับข่าวราคา พืชผล ราคาปุ๋ย จะเป็น ประโยชน์ต่อการประกอบ อาชีพของท่านมาก-น้อย เพียงไร.....				☐ 50
11. การที่ท่านได้ข่าวเกี่ยวกับ การเลือกตั้งและข้อแนะนำ เกี่ยวกับการไปติดต่อกับ ราชการ จากสื่อต่าง ๆ ท่านคิดว่าข่าวเหล่านี้จะ เป็นประโยชน์ต่อความ เป็นอยู่ของท่านมาก-น้อย เพียงไร.....				☐ 51
12. การที่ท่านได้สนทนากับ สมาชิกในครอบครัวเกี่ยว กับข่าวเกษตร เช่นวิธีการ ใช้ยาฆ่าแมลงที่ถูกวิธีซึ่งรู้ มาจากสื่อ ข่าวนี้จะเป็น ประโยชน์ต่อท่านและ สมาชิกในครอบครัวมาก- น้อยเพียงไร.....				☐ 52

ข้อมูล	ระดับความเข้าใจในสาระประโยชน์ของข่าวสาร			
	มีประโยชน์ มาก	มี ประโยชน์	ค่อนข้างมี ประโยชน์	ไม่มี ประโยชน์
13. ท่านคิดว่า การอ่านหนังสือ บ่อย ๆ จะเป็นประโยชน์ ของท่านในการ ไปติดต่อกับ หน่วยงานราชการมาก- น้อยเพียงไร.....				
14. ท่านคิดว่า ชาวเกี่ยวกับราคา พืชผลจะเป็นประโยชน์ การวางแผนการทำกร เกษตรปีต่อไปมาก-น้อย เพียงไร.....				

 53

 54

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๐๑๑

แบบสอบวัดการรู้หนังสือ การอ่าน

ชื่อผู้เข้าสอบ	_____
ได้คะแนนการอ่าน	_____ คะแนน
☐ ผ่าน	☐ ไม่ผ่าน
ผู้ตรวจให้คะแนน	_____
วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____	
ผู้อนุมัติ	_____
วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____	

ตอนที่ ๑

จงเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ทับภาพที่ตรงกับคำหรือข้อความ

ตัวอย่าง อีกา			
๑. ปลา			
๒. กวาย			
๓. หนังสือ			
๔. แมลงวัน			
๕. เสื้อ			
๖. ฝน			
๗. สาม			

๘. แม่กวาดบ้าน			
๙. นักเรียนไปโรงเรียน			
๑๐. เด็กร้องไห้			
๑๑. เลี้ยงลูกด้วยนมแม่			

ตอนที่ ๒ จงขีดเครื่องหมายถูก (✓) ทับคำตอบที่ถูกต้อง

๑๒. ไก่มีกี่ขา	๑ ขา	๒ ขา	๓ ขา
๑๓. ปลาอยู่ที่ไหน	ในน้ำ	บนบก	ในอากาศ
๑๔. ใบผักบุงสีอะไร	ดำ	ขาว	เขียว

ตอนที่ ๓

จงอ่านข้อความแล้วขีดเครื่องหมายถูก (✓) ทับคำตอบที่ถูกต้องตามข้อความที่ให้

วันขึ้นปีใหม่ ลุงสีไปทำบุญที่วัด ปีใหม่ปีนี้มีคนมาทำบุญที่วัดมาก ลุงสีได้คุยกับหลวงพ่อบ้าง เรื่องจะขอแรงชาวบ้านมาช่วยกันซ่อมสะพานที่หน้าวัด

๑๕. ลุงสีคุยกับใคร	หลวงพ่อบ้าง	ผู้ใหญ่บ้าน	กำนัน
๑๖. ลุงสีไปทำอะไรที่วัด	ช่วยงาน	ทำบุญ	พบชาวบ้าน
๑๗. หลวงพ่อบอกแรงชาวบ้านทำอะไร	ทำบุญปีใหม่	ทำถนน	ซ่อมสะพาน

จงอ่านข้อความแล้วขีดเครื่องหมายถูก (✓) ทับคำตอบที่ถูกต้องตามข้อความที่ให้

คนกินข้าวต้นพืชกินปุ๋ย ปุ๋ยเป็นอาหารของพืช ถ้าขาดปุ๋ยพืชก็ไม่เจริญเติบโต เราต้องหมั่นรดน้ำพรวนดินและใส่ปุ๋ยให้ต้นพืช ต้นพืชจึงเจริญงอกงามดี

๑๘. คนกินอะไร	ดิน	ข้าว	ปุ๋ย
๑๙. พืชไม่เจริญเติบโตเพราะขาดอะไร	ปุ๋ย	ข้าว	สัตว์
๒๐. อาหารของต้นพืชคืออะไร	สัตว์	ข้าว	ปุ๋ย

๒๐๑

แบบสอบวัดการรู้หนังสือ
การเขียน

ชื่อผู้เข้าสอบ _____

ได้คะแนนการเขียน _____ คะแนน

ผ่าน ไม่ผ่าน

ผู้ตรวจให้คะแนน _____

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ผู้อนุมัติ _____

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

ตอนที่ ๑ เขียนคำที่มีความหมายตรงกับรูปภาพ

ตอนที่ ๓ ดูภาพแล้วเขียนคำตอบ

<p>ตัวอย่าง</p> 	<p>นก</p>
<p>๑.</p> 	<p>-----</p>
<p>๒.</p> 	<p>-----</p>
<p>๓.</p> 	<p>-----</p>
<p>๔.</p> 	<p>-----</p>
<p>๕.</p> 	<p>-----</p>
<p>๖.</p> 	<p>-----</p>
<p>๗.</p> 	<p>ไก่ ----- ตัว</p>

๑๒. คนแก่กำลังทำอะไร

ตอบ พ า _____ ื่อ

๑๓. เด็กนักเรียนจะไปไหน

ตอบ ไปโร _____ เร็ _____

๑๔. ในภาพทั้งหมดมีกี่คน

ตอบ _____ คน

ตอนที่ ๔ อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วเติม
ข้อความลงในช่องว่าง

ตอนที่ ๒ กรอกข้อความเกี่ยวกับตัวท่านเอง

๗. ชื่ออะไร	-----
๘. นามสกุลอะไร	-----
๑๐. เชื้อชาติอะไร	-----
๑๑. นับถือศาสนาอะไร	-----

บ้านเลขที่ ๑๕ หมู่ที่ ๓

วันที่ เดือน พ.ศ.

กราบเท้าคุณพ่อที่เคารพ

ขณะนี้ลูกอ่านหนังสือได้แล้ว และ

สามารถเขียนได้ด้วย ลูกเขียนจดหมายฉบับนี้

มาถึงคุณพ่อด้วยตัวของลูกเอง ลูกรู้สึก ดีใจ ที่ลูก

อ่านและเขียนหนังสือได้

ด้วยความเคารพอย่างสูง

(ลงชื่อ).....

๑๔-๑๗

๑๘

๑๙

๒๐

เกณฑ์มาตรฐานการรู้หนังสือ

โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อลดจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือให้ได้ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 มีเกณฑ์มาตรฐานการรู้หนังสือดังนี้

ก. เกณฑ์การอ่าน (กำหนดเกณฑ์ผ่าน 50%)

ข้อ 1. อ่านคำตามบัญญัติคำพื้นฐานซึ่งมีค่ามากกว่า 500 คำได้ (บัญญัติคำ 500 คำรับมาจากบัญญัติคำ 2,000 คำของกรมวิชาการที่จะสร้างขึ้นจากการสำรวจ และรวบรวมคำพื้นฐาน โดยเลือกคำที่สอดคล้องกับสภาพของประชาชนและการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน)

ข้อ 2. การนำไปใช้

2.1 อ่านข่าวหนังสือพิมพ์ประจำวันบางกรอบรู้เรื่อง

2.2 อ่านป้ายประกาศ คำขวัญ คำเชิญชวน เข้าใจความหมาย

เช่น 5 ธันวาคม วันมหามงคล

ไม่มีชื่อ ไม่มีบัตร ไม่มีสิทธิ

ผู้โศกทำลายป่า ผู้นั้นทำลายชาติ

วินัย เริ่มที่บ้าน สอนลูกหลานให้มีระเบียบ

ยาเสพติด เป็นภัยต่อชีวิต เป็นพิษต่อสังคม เป็นค่าน

2.3 อ่านป้ายคำเตือน ข้อห้าม คำแนะนำ ตามสถานที่ต่าง ๆ ให้เข้าใจ เช่น อันตรายห้ามเข้า, ห้ามเดินลักสนาม, น้ำลึก, ทางโค้ง, เป็นต้น

2.4 อ่านแบบฟอร์มทางราชการที่ใช้ในชีวิตประจำวันเข้าใจพร้อมที่จะกรอกได้ เช่น แบบฟอร์มโทรเลข แบบฟอร์มขนานทิ เป็นต้น

2.5 อ่านและเข้าใจความหมายของเลขจำนวนไม่เกิน

4 หลัก

2.6 อ่านฉลากยาสามัญประจำบ้านได้ เช่น ยาเหลือง

สรรพคุณ สำหรับรักษาแผล

วิธีใช้ ใช้สำหรับใส่ใส่อากาศขุบยาทาที่แผลหรือใช้ผ้าพันแผลขุบยาปิด

ค่าเตือน ยาใช้ภายนอก ห้ามรับประทาน

- เข้าใจว่า เป็นยาทาแผล ห้ามกิน ฯลฯ

2.7 อ่านฉลากยาฆ่าแมลงและฉลากอื่น ๆ กำนการเกษตร
ที่เป็นข้อความสั้น ๆ เข้าใจ เช่น ยาอันตราย, ห้ามรับประทาน, ไร้พิษ ฯลฯ

2.8 อ่านบัตรประจำตัวประชาชนเข้าใจ เช่น รู้ชื่ออะไร
อยู่ที่ไหน ฯลฯ

ข. เกณฑ์การเขียน (เกณฑ์การอ่าน 50%)

ข้อ 1. เขียนคำคอบทามบัญชีค่าพื้นฐานซึ่งมีค่ามากกว่า 500 คำได้

ข้อ 2. การนำไปใช้

2.1 เขียนชื่อ นามสกุล ที่อยู่ บ้านเลขที่ ตำบล อำเภอ
จังหวัด ของตัวเองได้

2.2 เขียน วัน เดือน ปี ปัจจุบันได้ (จะเขียนเป็นเลขไทย
อารบิกหรือเป็นตัวหนังสือก็ได้)

2.3 เขียนเลขจำนวนไม่เกิน 4 หลักได้

2.4 จำหน้าของจดหมายส่งทางไปรษณีย์ได้ (ไม่จำเป็นต้อง
ใส่รหัสไปรษณีย์)

2.5 กรอกแบบฟอร์มทางราชการที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้
เช่น โทรเลข หมายคดี เป็นต้น

2.6 จดบันทึกรายรับ - จ่าย ต่าง ๆ ได้ เช่น ขายผักได้
10 บาท ซื้อปลา 3 บาท เป็นต้น

2.7 เขียนจดหมายติดต่อย่างง่าย ๆ ได้ใจความ เช่น
ฉลอง ลูกรัก ปีใหม่แม่อยากให้กลับบ้านทางบ้านสบายดีทุกคน จากพ่อ

ประวัติผู้เขียน

นางสาวศิริราณี อนุศิลป์ชาญ จบการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ เมื่อปีการศึกษา 2526 เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2529 ปัจจุบันรับราชการที่ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษากรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย